

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

برنامه آموزشی دوره کاردانی رشته بهورزی

(مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس و نحوه ارزشیابی)

مصوب پنجاه و چهارمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۳۹۳/۲/۲۷

بسمه تعالی

برنامه آموزشی دوره کاردانی رشته بهورزی

رشته: بهورزی

دوره: کاردانی

دبیرخانه تخصصی: دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در پنجاه و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۹۳/۲/۲۷ بر اساس طرح دوره کاردانی رشته بهورزی که به تأیید دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی رسیده است، برنامه آموزشی این دوره ها را در پنج فصل (مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس استانداردها و ارزشیابی برنامه) شرح پیوست تصویب کرد و مقرر می دارد:

۱- برنامه آموزشی دوره کاردانی رشته بهورزی از تاریخ ابلاغ برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می شوند.

ب- موسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس قوانین، تأسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می باشند.

ج- مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

۲- از تاریخ ابلاغ این برنامه کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات در زمینه دوره کاردانی رشته بهورزی در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

۳- مشخصات کلی، برنامه درسی، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه دوره کاردانی رشته بهورزی در پنج فصل جهت اجرا ابلاغ می شود.

رأی صادره در پنجاه و چهارمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۳/۲/۲۷ در مورد

برنامه آموزشی دوره کاردانی رشته بهورزی

- ۱- برنامه آموزشی دوره کاردانی رشته بهورزی با اکثریت آراء به تصویب رسید.
- ۲- برنامه آموزشی دوره کاردانی رشته بهورزی از تاریخ ابلاغ قابل اجرا است.

مورد تأیید است

دکتر سید منصور رضوی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورد تأیید است

دکتر جمشید حاجتی

دبیر شورای آموزش علوم پایه پزشکی،

بهداشت و تخصصی

مورد تأیید است

دکتر سید امیر محسن ضیائی

معاون آموزشی

رأی صادره در پنجاه و چهارمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۳/۲/۲۷ در مورد برنامه آموزشی دوره کاردانی رشته بهورزی صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر سید حسن هاشمی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

و رئیس شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

اسامی اعضای کمیته تدوین برنامه آموزشی رشته بهورزی در مقطع کاردانی

نام و نام خانوادگی	دانشگاه
• آقای دکتر علی اکبر سیاری	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
• آقای دکتر ناصر کلانتری	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
• آقای دکتر شهرام یزدانی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
• آقای دکتر محمد مهدی اصفهانی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
• خانم دکتر فرحناز خواجه نصیری	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
• خانم دکتر سادات سید باقر مداح	علوم بهزیستی و توانبخشی
• آقای دکتر محمد شریعتی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
• خانم دکتر مرضیه نجومی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
• آقای دکتر محمدرضا رهبر	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
• خانم دکتر ناهید جعفری	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
• خانم دکتر هستی ثنایی شعار	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
• خانم مریم شریفی یزدی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
• آقای دکتر سید عبدالرضا مرتضوی طباطبایی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
• خانم مریم مراقی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

همکاران دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

معاون دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی	آقای دکتر سید عبدالرضا مرتضوی طباطبایی
کارشناس دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی	خانم مریم مراقی
کارشناس مسئول دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی	خانم راحله دانش نیا

لیست اعضا و مدعوین حاضر در یکصد و بیست و هفتمین جلسه شورای معین

شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۳۹۳/۲/۱۴

حاضرین:

- آقای دکتر سیدامیرمحسن ضیایی
- آقای دکتر علی اکبر سیاری
- خانم دکتر طاهره چنگیز
- آقای دکتر سلیمان احمدی
- آقای دکتر حمید اکبری
- آقای دکتر پرویز اولیاء (نماینده معاونت تحقیقات و فناوری)
- آقای دکتر مهدی تهرانی دوست
- آقای دکتر جمشید حاجتی
- آقای دکتر سید علی حسینی
- آقای دکتر محمدرضا رهبر (نماینده معاونت بهداشت)
- آقای دکتر عبدالحمید ظفرمند
- آقای دکتر جمشید کرمانچی (نماینده معاونت درمان)
- آقای دکتر عباس منزوی
- آقای دکتر محمد رضا منصوری
- آقای دکتر جبرائیل نسل سراجی (به نمایندگی از دکتر مصداقی نیا)
- آقای دکتر سید منصور رضوی

مدعوین:

- آقای دکتر فرید ابوالحسنی
- آقای دکتر محمد مهدی اصفهانی
- آقای دکتر محمد شریعتی
- آقای دکتر سید عبدالرضا مرتضوی طباطبایی

لیست حاضرین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در زمان تصویب

برنامه آموزشی رشته بهورزی در مقطع کاردانی

- آقای دکتر سید حسن هاشمی
- آقای دکتر سید امیر محسن ضیایی
- آقای دکتر علی اکبر سیاری
- خانم دکتر طاهره چنگیز
- آقای دکتر سلیمان احمدی
- آقای دکتر حمید اکبری
- آقای دکتر حسن بهبودی
- آقای دکتر محمد تقی جغتایی
- آقای دکتر جمشید حاجتی
- آقای دکتر سید علی حسینی
- آقای دکتر احمد خالق نژاد طبری
- آقای دکتر علیرضا زالی
- آقای دکتر عباس شفیعی
- آقای دکتر محمدرضا صبری
- آقای دکتر سعید عسگری
- آقای دکتر عبدا... کریمی
- آقای دکتر حسین کشاورز
- آقای دکتر محمدرضا منصوری
- آقای دکتر علیرضا مصداقی نیا
- آقای دکتر فریدون نوحی
- آقای دکتر سید منصور رضوی
- آقای دکتر سید عبدالرضا مرتضوی طباطبایی
- خانم راحله دانش نیا

فصل اول

برنامه آموزشی رشته بهورزی در

مقطع کاردانی

مقدمه:

رشته بهورزی در مقطع کاردانی به پذیرش و تربیت بهورز بومی چندپیشه و جامعه‌نگر که در ارتباط نزدیک و مستمر با روستاییان است، می‌پردازد. با توجه به تجربه موفق نزدیک به سه دهه فعالیت‌های بهورزی، انتظار می‌رود ورود نسل جدیدی از بهورزان با همه امتیازات بهورزان گذشته و در عین حال برخوردار از سطح تحصیلات بالاتر بتواند ضمن استمرار خدمات چشمگیر و اثربخش آن‌ها به عنوان Gatekeeper نظام سلامت، موجب ارتقاء کیفیت خدمات آن‌ها به تناسب ارتقاء سطح انتظارات جامعه امروز شود که این رویکرد قطعاً سبب استقبال بیشتر از سوی گیرندگان خدمات و جلب مشارکت بیشتر آن‌ها برای ساختن جامعه‌ای سالم‌تر خواهد شد.

عنوان و مقطع به فارسی و انگلیسی:

Behvarzi Associate Degree

بهورزی

مقطع: کاردانی

تعریف رشته:

رشته کاردانی بهورزی یکی از رشته‌های آموزش عالی در علوم پزشکی است که برای پذیرش و تربیت دانشجوی بومی چندپیشه و جامعه‌نگر که وظیفه برقراری ارتباط نزدیک و مستمر با روستاییان را بر عهده دارد، راه‌اندازی می‌شود. فارغ‌التحصیلان این رشته در واقع به عنوان Gatekeeper نظام سلامت محسوب شده و به ارائه خدمات پیشگیری، مراقبتی، درمانی (در موارد مشخص شده)، کنترل عوامل تهدیدکننده سلامت و نیز مشارکت در کنترل عوامل اجتماعی موثر بر سلامت در روستا می‌پردازند.

شرایط و نحوه پذیرش در دوره:

الف-گزینش بهورزان شاغل: از میان بهورزان شاغل دارای پست سازمانی بهورزی (رسمی، پیمانی و قراردادی) و سابقه حداقل ۵ سال خدمت (مستمر تا زمان شروع دوره) در خانه بهداشت (مطابق دستورالعمل معاونت بهداشت) صورت می‌پذیرد.

ب-گزینش داوطلبان غیر بهورز: به صورت بومی و بر اساس دستورالعمل پذیرش بهورز و در دو مرحله صورت می‌گیرد:

۱- آزمون کتبی از مواد امتحانی جدول ذیل، این آزمون ۶۰٪ از نمره قبولی را به خود اختصاص می‌دهد.

واجب‌ترین شرایط	مواد امتحانی	ضرایب
غیر بهورز	ادبیات فارسی	۲
	زبان انگلیسی	۲
	دین و زندگی	۲

۲- انجام مصاحبه توسط کمیته مصاحبه برای کسب آگاهی از توانمندی‌های فرد در ارائه خدمات و ارزیابی ماندگاری وی در روستا ۴۰٪ نمره قبولی را به خود اختصاص می‌دهد.

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران

مطالعات مشترک وزارت بهداشتی، دانشگاه تهران و سازمان جهانی بهداشت در سال ۱۳۵۱ و اقدامات مکمل بعدی عملاً به تربیت بهورزان (زن) و بهداشتیاران (مرد) از سال ۱۳۵۲ و پس از آن منجر شد، پس از یک دوره رکود نسبی، از سال ۱۳۶۲ مجدداً موضوع تربیت بهورزان همگام با بازسازی و توسعه شبکه بهداشتی درمانی وارد مرحله جدیدی شد.

به تناسب زمان پذیرش، بهورزان از میان جوانان روستایی دارای مدرک پنجم ابتدایی و سپس سوم راهنمایی انتخاب شده و آموزش آنان ابتدا با سه مجموعه درسی (بلوک ۱ و ۲ و ۳ بهورزی) آغاز شده و سپس با پیشرفت‌های علمی و توسعه و ارتقاء کیفیت خدمات و نیز تغییر اولویت‌های بهداشتی‌درمانی با مجموعه درسی تکمیل شده ادامه یافت. لیکن با توجه به شرایط امروز کشور و ارتقاء سطح تحصیلات عمومی، استقرار و تکامل آموزش بهورزی به عنوان یک رشته ر مقطع تحصیلی دانشگاهی در این مجموعه مورد نیاز به نظر می‌رسد.

فلسفه (ارزش‌ها و باورها):

توجه به مبانی الهی و دینی جامعه اسلامی و ارزش وجودی انسان، از رسالت‌های نظام جمهوری اسلامی ایران است و اصل چهل و سوم قانون اساسی، ضرورت بهره‌گیری از شرایط علمی و توسعه اجتماعی و احترام به حقوق فردی و اجتماعی انسان‌ها از جمله ساکنان روستاها و مناطق عشایری، پشتوانه تأسیس این دوره می‌باشد. تقدم خدمات پیشگیرانه بر خدمات درمانی و ضرورت توجه ویژه به مناطق روستایی و محروم به ویژه در زمینه دریافت خدمات اساسی و مراقبت‌های اولیه بهداشتی‌درمانی یکی از سیاست‌های وزارت بهداشت در تحقق اهداف و رسالت‌های خود برای ایجاد عدالت و کارایی در نظام سلامت است. در گزارش خلاصه منتشره از سوی سازمان جهانی بهداشت در سال ۲۰۰۸ که راهکارهای توسعه مراقبت‌های اولیه بهداشتی‌درمانی را بررسی نموده است، بهورز شاغل در خانه بهداشت عامل اصلی افزایش امید به زندگی، کنترل بیماری‌ها و بهبود سریع شاخص‌های مرگ مادر و کودکان در مناطق روستایی معرفی شده است. به طور خلاصه، فلسفه اصلی حاکم بر این دوره همان فلسفه مراقبت‌های اولیه سلامت مشتمل بر سلامت محوری، عدالت محوری و توجه به نیازهای اساسی مردم برای برخورداری از زندگی سالم و باکیفیت است.

دورنما (چشم انداز):

انتظار می‌رود در ۱۰ سال آینده، با ورود نسلی جدیدی از بهورزان، ضمن استمرار خدمات گذشته، زمینه تحول در ارتقاء شاخص‌های سلامت در روستاها و افزایش رضایتمندی مردم فراهم آید.

رسالت (ماموریت):

رسالت دوره کاردانی بهورزی عبارت است از تربیت گروهی از جوانان مستعد ساکن روستاها و مناطق عشایری و نیز ارتقاء بهورزان شاغل در خانه‌های بهداشت که پس از فراگیری دروس نظری و عملی و نشان دادن قابلیت‌ها و مهارت‌های لازم برای ارائه خدمات اولیه سلامت بر اساس ویژگی‌های تعیین شده و به نحو شایسته، با استقرار در خانه‌های بهداشت و مراجعه به روستاهای اقماری خانه بهداشت و تحت نظارت شبکه بهداشت و درمان، عهده‌دار بخش مهمی از خدمات پیشگیری، کنترل بیماری‌ها و فعالیت‌های مربوط به تامین، حفظ و ارتقاء سلامت

روستائشینیان و عشایر کشور گردند و با کسب اعتماد مردم، موجبات مشارکت فعال آنان را در مجموعه فعالیت‌های ارتقاء کیفیت زندگی، و ساختن جامعه‌ای سالم فراهم نمایند.

پیامدهای مورد انتظار از دانش‌آموختگان:

- اقدامات مربوط به پیشگیری ابتدایی و اولیه (Primordial and Primary Prevention) را اجرا نمایند.
- مراقبت‌های لازم برای گروه‌های هدف را طبق آخرین دستورالعمل‌های ملی انجام دهند.
- آموزش‌های لازم در خصوص برنامه‌های سلامت را به گروه‌های هدف ارائه نمایند.
- در زمینه مراقبت و کنترل بیماری‌ها و اختلالات شایع سلامت طبق دستورالعمل‌های ملی با گروه‌های هدف مشاوره نمایند.
- اقدامات غربالگری را مطابق دستورالعمل‌های ملی انجام دهند.
- با انجام مداخلات اولیه برای کنترل برخی بیماری‌ها و طبق پروتکل‌های کشوری ابلاغ شده یا تحت نظارت پزشک نسبت به درمان‌های ساده علامتی اقدام نموده و افراد را در صورت نیاز به سطوح بالاتر ارجاع نمایند.
- مراقبت‌ها را طبق دستور سطوح بالاتر انجام دهند.
- با ترغیب مشارکت مردمی به توانمندسازی جامعه و توسعه اجتماعی روستا کمک نمایند.
- مدیریت خانه بهداشت را بر عهده گرفته و برنامه‌ریزی‌های لازم برای بهبود عملکرد و چگونگی ارائه خدمات را انجام دهند.

نقش‌های دانش‌آموختگان:

دانش‌آموختگان این دوره در نقش‌های مراقبتی، آموزشی، ارائه‌کننده خدمات سلامت، مروج سلامت و اجرایی در جامعه تحت پوشش ایفای نقش می‌نمایند.

وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان:

در نقش مراقبتی و ارائه‌کننده خدمات سلامت:

- شناخت جمعیتی و زیست‌محیطی جمعیت تحت پوشش
- ارائه خدمات در زمینه پیشگیری و کنترل بیماری‌های واگیر و غیرواگیر برای جمعیت تحت پوشش
- شناسایی مخاطرات سلامت در محیط‌های زندگی و کاری
- انجام مداخلات ساده درمانی طبق پروتکل‌های کشوری
- ارجاع بیماران به سطوح بالاتر طبق دستورالعمل‌های کشوری، پیگیری، دریافت پس‌خوراند و انجام مراقبت‌ها طبق آن
- مراقبت از گروه‌های هدف شامل: زنان باردار، کودکان، نوجوانان، جوانان، میانسالان و سالمندان
- مشارکت و نظارت بر بهسازی محیط

در نقش آموزشی و مروج سلامت:

- آموزش بهداشت به گروه‌های هدف تحت پوشش
- ارائه مشاوره به گروه‌های هدف تحت پوشش

در نقش اجرایی:

- سرشماری خانوارها و گردآوری اطلاعات مرتبط در منطقه تحت پوشش
- تشکیل پرونده خانوار در منطقه تحت پوشش
- برآورد مواد و امکانات مورد نیاز
- برنامه ریزی برای اجرای برنامه های سلامت در جمعیت تحت پوشش
- ارتباط با مسئولین و انجام هماهنگی های درون و برون بخشی

جایگاه شغلی دانش آموختگان:

دانش آموختگان این دوره تنها مجازند در خانه های بهداشت (Health Houses) انجام وظیفه نمایند.

جدول الف- مهارت های عملی مورد انتظار (غیر بهورزان)

حداقل تعداد موارد انجام مهارت برای یادگیری				مهارت
کل	انجام مستقل	کمک در انجام	مشاهده	
۱۰	۴	۳	۳	تهیه غذای کمکی برای کودکان شیرخوار
۲۰	۱۰	۵	۵	محاسبه شاخص های بهداشتی
۲۰	۱۰	۵	۵	انجام آنتروپومتری
۲۰	۱۰	۵	۵	کار با رایانه و به کارگیری نرم افزارهای شبکه
۳۵	۲۰	۱۰	۵	تزریق داخل جلدی ^۱
۱۰	۶	۲	۲	تزریق زیرجلدی ^۱
۳۰	۲۰	۵	۵	تزریق عضلانی ^۱
۳۵	۲۰	۱۰	۵	پانسمان
۳۵	۲۰	۱۰	۵	اجرای فرایندهای ایمن سازی
۱۰	-	۷	۳	فرایندهای اجرای کمک در انجام زایمان (ویژه بهورزان زن) ^۲
۴۰	۲۰	۱۰	۱۰	اقدامات اولیه احیا (B.L.S)
۱۸	۱۰	۵	۳	آتل بندی
۲۲	۱۰	۷	۵	کنترل خونریزی
۱۰	۵	۳	۲	کلرسنجی آب
۲۰	۱۰	۵	۵	سنجش عوامل زیان آور محیط و کار با دستگاهها
۲۰	۱۰	۵	۵	گرفتن لام خون محیطی و بررسی از نظر مالاریا
۱۰	۴	۳	۲	گرفتن نمونه مدفوع
۱۰	۴	۳	۳	تهیه اسمیر خلط
۲۰	۱۰	۵	۵	اجرای فرایند سمپاشی برای موارد خاص
۱۰	۴	۳	۳	برپایی چادر امداد

۱) کلیه تزریقات باید با تجویز پزشک یا طبق دستور عمل های کشوری باشد.

۲) طبق دستور عمل معاونت بهداشت وزارت متبوع

جدول ب- توانمندی ها و مهارت های عملی مورد انتظار: (بهورزان شاغل)

حداقل تعداد موارد انجام مهارت برای یادگیری				مهارت
کل	انجام مستقل	کمک در انجام	مشاهده	
۱	۱			تهیه غذای کمکی برای کودکان شیرخوار
۸	۵	۳		محاسبه شاخص های بهداشتی
۷	۵	۲		انجام آنتروپومتری
۱۵	۵	۵	۵	کار با رایانه و به کارگیری نرم افزارهای شبکه
۱	۱			تزریق داخل جلدی ^۱
۱	۱			تزریق زیرجلدی ^۱
۱	۱			تزریق عضلانی ^۱
۳	۳			پانسمان
۲	۱		۱	اجرای کلیه فرایندهای ایمن سازی
۵		۳	۲	فرایندهای اجرای کمک در انجام زایمان (ویژه بهورزان زن) ^۲
۲۰	۱۰	۵	۵	اقدامات اولیه احیا (B.L.S)
۱۰	۵	۳	۲	آتل بندی
۱۰	۵	۳	۲	کنترل خونریزی
۱	۱			کلرسنجی آب
۱۰	۵	۳	۲	سنجش عوامل زیان آور محیط و کار با دستگاه ها
۱	۱			گرفتن لام خون محیطی و بررسی از نظر مالاریا
۳	۱	۱	۱	گرفتن نمونه مدفوع
۱	۱			تهیه اسمیر خلط
۷	۳	۲	۲	اجرای فرایند سمپاشی برای موارد خاص
۶	۲	۲	۲	برپایی چادر امداد

۱) کلیه تزریقات باید با تجویز پزشک یا طبق دستور عمل های کشوری باشد.

۲) طبق دستور عمل معاونت بهداشت وزارت متبوع

راهبردهای آموزشی:

- یادگیری مبتنی بر وظایف (Task-based)
- یادگیری مبتنی بر مشکل (Problem-based)
- تلفیقی از دانشجو و استادمحوری
- یادگیری جامعه‌نگر (Community-oriented)
- یادگیری مبتنی بر شواهد (Evidence-based)
- یادگیری سیستماتیک

روش‌ها و فنون آموزشی:

- استفاده از روش‌های تدریس توضیحی، اکتشافی، نمایشی و بحث گروهی
- استفاده از فنون تدریس سخنرانی، تمرینی، بازگویی، نمایشی، پرسش و پاسخی، آزمایشی و ایفای نقش
- بحث در گروه‌های کوچک و کارگاه‌های آموزشی
- آموزش‌های سرپایی، آموزش در اتاق اقدامات عملی
- کارآموزی در عرصه
- سایر روش‌ها و فنون آموزشی بر حسب نیازها و اهداف آموزشی

انتظارات اخلاقی از فراگیران:

انتظار می‌رود که فراگیران:

- منشور حقوقی بیماران را دقیقاً رعایت نمایند. (پیوست ۱)
- مقررات مرتبط با حفاظت و ایمنی (Safety) بیماران، کارکنان و محیط کار را دقیقاً رعایت نمایند. این مقررات توسط گروه آموزش مربوطه تدوین و در اختیار دانشجویان قرار می‌گیرد.
- مقررات مرتبط با Dress Code را رعایت نمایند. (پیوست ۲)
- از منابع و تجهیزاتی که تحت هر شرایطی با آن کار می‌کنند، محافظت نمایند.
- به استادان، کارکنان، هم‌دوره‌ها و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام آمیز در محیط کار مشارکت نمایند.
- در نقد برنامه‌ها، ملاحظات اخلاق اجتماعی و حرفه‌ای را رعایت کنند.

ارزیابی فراگیر: Student Assessment

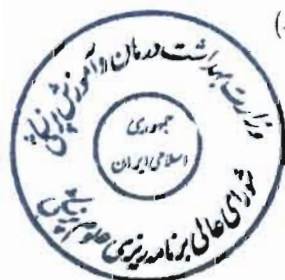
الف) روش ارزیابی

دانشجویان با روش‌های زیر ارزیابی خواهند شد.

- کتبی
 - شفاهی و عملی
 - آزمون تعاملی رایانه‌ای
- ارزیابی کارپوشه (port folio) شامل: ارزیابی بوسیله کارنما (Log book)، نتایج آزمون‌های انجام شده، مقالات، تشویق‌ها و تذکرات، گزاه‌های انجام کار و نظایر آن است.

ب) دفعات ارزیابی:

- ★ مستمر
- ★ پایانی

فصل دوم

(حداقل نیازهای برنامه)

حداقل مربی مورد نیاز (تعداد-گرایش-رتبه):

- مربی بهداشت عمومی با گرایش بهداشت خانواده: ۱ نفر
- مربی بهداشت عمومی با گرایش پیشگیری و مراقبت از بیماری‌ها: ۱ نفر
- مربی پرستاری: ۱ نفر
- مربی مامایی: ۱ نفر
- مربی بهداشت محیط و حرفه‌ای: ۱ نفر

فضاها و امکانات آموزشی مورد نیاز:

فضاهای عمومی: کلاس‌های درس، اتاق رایانه، کتابخانه، سالن کنفرانس، بایگانی، فضاها و عرصه‌های اختصاصی: مرکز آموزش بهورزی، خانه بهداشت آموزشی، خانه بهداشت دانش‌آموزی، مراکز تسهیلات زایمانی، بخش زایمان و نوزادان بیمارستان، مراکز بهداشتی-درمانی شهری آموزشی، مراکز بهداشتی-درمانی روستایی آموزشی، کارگاه‌های بهداشت محیط و حرفه‌ای و در صورت لزوم کلینیک‌های آموزشی تخصصی برای آموزش‌های خاص.

جمعیت‌های مورد نیاز:

- بیماران در منطقه تحت پوشش و مراکز بهداشتی درمانی
- مادران، کودکان، نوجوانان، جوانان، میانسالان، سالمندان، کارگران و سایر گروه‌های هدف در منطقه تحت پوشش
- نمونه‌های آب، غذا و مواد دارویی، بهداشتی و آرایشی

تجهیزات آموزشی سرمایه‌ای مورد نیاز:

• تجهیزات آموزشی
تجهیزات مورد نیاز برای کلاس‌های مختلف آموزشی نظری، عملی و کارآموزی شامل انواع ماکت‌ها، ست‌های مختلف و لوازم کار مختلف بهورزان در پیوسته آیین‌نامه بهورزی به تفسیر آمده است.

• تجهیزات اداری
تجهیزات مربوط به اتاق کار گروهی- اتاق دبیر و مربیان زن و مرد- اتاق امور دفتری و ماشین‌نویسی- کتابخانه- نمازخانه- آبدارخانه- سرویس بهداشتی- سالن اجتماعات

• تجهیزات رفاهی- زیستی

- اتاق ناظم زن و مرد
- اتاق خواب دانش‌آموزان
- آشپزخانه
- سالن غذاخوری
- حمام و سرویس بهداشتی

• وسایل نقلیه

فصل سوم

مشخصات دوره و دروس

برنامه آموزشی رشته بهورزی در مقطع کاردانی

مشخصات دوره:

نام دوره:

۱- نام دوره: بهورزی (در مقطع کاردانی)

۲- طول دوره و ساختار آن: ۲ سال

۳- تعداد کل واحدهای درسی: ۶۸ واحد

• دروس عمومی ۱۳ واحد

• دروس پایه اصلی و تخصصی ۴۷ واحد

• کارآموزی در عرصه ۸ واحد

لازم به ذکر است با توجه به این که بهورزان شاغل دارای تجربه و سابقه خدمت بهورزی هستند، برای برخی از دروس پیش‌آزمون برگزار می‌گردد. حداقل نمره قبولی در دروس پیش‌آزمون ۱۲ می‌باشد. در صورت قبولی دانشجو از گذراندن آن درس معاف می‌باشد و نمره کسب شده در کارنامه دانشجو ثبت شده و در میانگین نیمسال مربوطه محاسبه خواهد شد. در صورت عدم قبولی، گذراندن واحد درسی مورد نظر الزامی می‌باشد. دروس دارای پیش‌آزمون در جدول ج (دروس پایه، اصلی و تخصصی برنامه آموزشی دوره کاردانی بهورزی) مشخص شده است.

الف) دروس عمومی دوره بهورزی در مقطع کاردانی

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیش‌نیاز یا همزمان	
		جمع	نظری	عملی	نظری	عملی	جمع		
۱	یکی از دروس گروه مبانی نظری اسلامی*	۲	۲	—	۲۴	—	۲۴	—	
۲	یکی از دروس گروه اخلاق اسلامی*	۲	۲	—	۲۴	—	۲۴	—	
۳	فارسی	۳	۲	—	۵۱	—	۵۱	—	
۴	زبان انگلیسی عمومی	۳	۲	—	۵۱	—	۵۱	—	
۵	دانش خانواده و جمعیت	۲	۲	—	۲۴	—	۲۴	—	
۶	فرهنگ و تمدن اسلام و ایران**	۲	۱	—	۲۴	—	۲۴	—	
۷	تربیت بدنی ۱	۱	—	۱	—	۲۴	۲۴	—	
جمع		۱۵							

* گذراندن این دروس مطابق عناوین دروس عمومی معارف اسلامی مصوب جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۲/۴/۲۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی (جدول زیر) است.

** گذراندن این درس اضافه بر سقف واحدهای دوره الزامی است.

گرایش	نام درس	تعداد واحد	ساعت	
			نظری	عملی
۱- مبانی نظری اسلام	اندیشه اسلامی ۱ (مبدأ و معاد)	۲	۲۴	۰
	اندیشه اسلامی ۲ (نبوت و امامت)	۲	۲۴	۰
	انسان در اسلام	۲	۲۴	۰
	حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام	۲	۲۴	۰
۲- اخلاق اسلامی	فلسفه اخلاق (با تکیه بر مباحث تربیتی)	۲	۲۴	۰
	اخلاق اسلامی (مبانی و مفاهیم)	۲	۲۴	۰
	آیین زندگی (اخلاق کاربردی)	۲	۲۴	۰
	عرفان عملی اسلام	۲	۲۴	۰

جدول ب- دروس پایه، اصلی و تخصصی برنامه آموزشی رشته بهورزی در مقطع کاردانی

کد	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعت			پیش نیاز با همزمان
		نظری	عملی	کارآموزی	نظری	عملی	کارآموزی	
۰۱	آناتومی و فیزیولوژی *	۰/۵	۰/۵	۱	۹	۱۷	۲۶	۰
۰۲	عوامل بیماری‌زای زنده، اصول گندزدایی و استریلیزاسیون	۱	۰/۵	۱/۵	۱۷	۱۷	۲۴	۰
۰۳	ارتقاء بهداشت فردی و شیوه زندگی سالم *	۱	۰	۱	۱۷	۰	۱۷	۰
۰۴	اصول تغذیه	۱	۰/۵	۱/۵	۱۷	۱۷	۲۴	۰
۰۵	مبانی بهداشت و کار در روستا *	۱	۰/۵	۱/۵	۱۷	۱۷	۲۴	۰
۰۶	کار با کامپیوتر و اینترنت؛ آشنایی با نرم افزارهای نظام شبکه	۰/۵	۱	۱/۵	۹	۲۴	۴۳	۰
۰۷	آمار حیاتی، اپیدمیولوژی و روش تحقیق	۱	۱	۲	۱۷	۲۴	۵۱	۰
۰۸	برنامه‌ریزی عملیاتی و مدیریت ارتقاء کیفیت خدمات، در خانه‌های بهداشت	۱	۰	۱	۱۷	۰	۱۷	۰/۵
۰۹	ارتقاء سلامت، توانمندسازی جامعه و توسعه مشارکت افراد و سازمان‌ها	۱	۰	۱	۱۷	۰	۱۷	۰
۱۰	آشنایی با نحوه معاینات فیزیکی	۰/۵	۱	۱/۵	۹	۲۴	۴۳	۰/۱
۱۱	پرستاری از بیمار	۱	۰/۵	۱/۵	۱۷	۱۷	۲۴	۰/۱
۱۲	کمک‌های اولیه و اقدامات اسدادی	۱	۱	۲	۱۷	۲۴	۵۱	۰/۱
۱۳	رویکرد به شکایات شایع و درمان‌های ساده علامتی	۱	۰/۵	۱/۵	۱۷	۱۷	۲۴	۰/۱ - ۱۰
۱۴	بهداشت محیط *	۱	۰/۵	۱/۵	۱۷	۱۷	۲۴	۰
۱۵	بهداشت حرفه‌ای *	۱	۰/۵	۱/۵	۱۷	۱۷	۲۴	۰
۱۶	ایمن سازی و بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن	۱	۱	۲	۱۷	۲۴	۵۱	۰/۱ - ۰/۲
۱۷	بیماری‌های واگیر *	۲	۱	۳	۲۴	۲۴	۶۸	۰/۱ - ۰/۲ ۱۶

دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

۰۱	۰	۵۱	۱۷	۳۴	۰	۲/۵	۰/۵	۲	بیماری‌های غیرواگیر	۱۸
۰۱	۰	۲۶	۱۷	۹	۰	۱	۰/۵	۰/۵	بهداشت دهان و دندان	۱۹
--	۰	۱۷	۰	۱۷	۰	۱	۰	۱	سلامت روانی اجتماعی	۲۰
۰۴-۰۱	۰	۳۴	۱۷	۱۷	۰	۱/۵	۰/۵	۱	سلامت باروری	۲۱
۱۶-۰۴-۰۱	۰	۶۸	۳۴	۳۴	۰	۳	۱	۲	مراقبت‌های ادغام یافته سلامت مادران *	۲۲
۱۶-۰۴-۰۱	۰	۷۷	۳۴	۴۳	۰	۳/۵	۱	۲/۵	مراقبت‌های ادغام یافته سلامت کودکان *	۲۳
۱۶-۰۴-۰۱	۰	۳۴	۱۷	۱۷	۰	۱/۵	۰/۵	۱	مراقبت‌های ادغام یافته سلامت نوجوانان و مدارس	۲۴
۱۶-۰۴-۰۱	۰	۲۶	۱۷	۹	۰	۱	۰/۵	۰/۵	مراقبت‌های ادغام یافته سلامت جوانان	۲۵
۱۸-۰۴-۰۱	۰	۳۴	۱۷	۱۷	۰	۱/۵	۰/۵	۱	مراقبت‌های ادغام یافته سلامت میانسالان	۲۶
۱۸-۰۴-۰۱	۰	۳۴	۱۷	۱۷	۰	۱/۵	۰/۵	۱	مراقبت‌های ادغام یافته سلامت سالمندان	۲۷
--	۰	۳۴	۱۷	۱۷	۰	۱/۵	۰/۵	۱	مدیریت خطر بلایا	۲۸
--	۰	۱۷	۰	۱۷	۰	۱	۰	۱	داروشناسی برای خانه‌های بهداشت	۲۹
--	۳۰۶				۶				کارآموزی در عرصه	۳۰
		۳۰۶	۱۱۰۶	۵۳۴	۵۶۲	۸	۴۷	۱۶	۳۱	جمع

* این دروس نیازمند برگزاری پیش‌آزمون هستند و گذراندن واحدهای درسی مورد نظر منوط به نتیجه پیش‌آزمون می‌باشد.

کد درس: ۰۱

نام درس: آناتومی و فیزیولوژی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ (۰/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: در پایان این درس دانشجو باید بتواند ساختمان و اعمال دستگاه‌های بدن انسان را بشناسد، عملکرد هر یک را بداند و برای فراگیری دروس مرتبط با پیشگیری، کنترل و مراقبت بیماری‌های مربوط به این دستگاه‌ها در حیطه بسته‌های خدمات سلامت تعریف شده آمادگی پیدا نماید.

رئوس مطالب:

نظری (۹ ساعت):

- آشنایی با واحدهای ساختمانی بدن انسان (سلول، بافت، عضو و دستگاه)
- آشنایی با سیستم آب و الکترولیت‌ها در بدن
- آشنایی با ساختمان و عملکرد دستگاه‌های مختلف بدن (دستگاه‌های گوارش، گردش خون و هموستاز، تنفسی، عصبی، ایمنی، پوششی، ادراری تناسلی، بینایی، شنوایی، غدد درون‌ریز، عضلانی اسکلتی، دهان و دندان و ...)

عملی (۱۷ ساعت):

- کار با مولاژ و تماشای فیلم مربوط به بخش‌های نظری ارائه شده
- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط و پایان دوره به صورت آزمون کتبی انجام می‌شود. (۳۰٪)
- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در شناخت آناتومی و فیزیولوژی دستگاه‌های بدن با استفاده از چک‌لیست انجام می‌گیرد. (۷۰٪)

کد درس: ۰۲

نام درس: عوامل بیماری‌زای زنده، اصول گندزایی و استریلیزاسیون

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱/۵ (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: دانشجوی در پایان این درس باید کلیات ساختار و نحوه فعالیت باکتری‌ها، ویروس‌ها، قارچ‌ها و انگل‌ها را بداند، نقش و اهمیت آن‌ها را در ایجاد بیماری‌ها و راه‌های انتقال، شرایط بیماری‌زایی و تشخیص آزمایشگاهی را بشناسد و از روش‌های پیشگیری و کنترل آن‌ها مبتنی بر بسته‌های خدمات سلامت آگاهی داشته باشد.

رئوس مطالب:

نظری (۱۷ ساعت):

- آشنایی با مفاهیم اولیه و طبقه‌بندی میکروارگانیسم‌های بیماری‌زا (ویروس‌ها، باکتری‌ها، قارچ‌ها و انگل‌ها)
- مروری بر بیماری‌های شایع ناشی از میکروارگانیسم‌ها بر اساس برنامه‌های سلامت جاری
- آشنایی با مفاهیم و مکانیسم‌های ایمنی بر علیه میکروارگانیسم‌های بیماری‌زا
- آشنایی با فیزیولوژی ایمن‌سازی
- روش‌های تشخیصی در بیماری‌های عفونی
- روش‌های پیشگیری و کنترل بیماری‌های عفونی
- مواد ضد میکروبی، راه‌های انتقال و عوامل موثر در بیماری‌زایی میکروارگانیسم‌ها
- آشنایی با اصول گندزایی و استریلیزاسیون
- آشنایی با روش‌های ضد عفونی کردن دستگاه‌ها

عملی (۱۷ ساعت):

- نحوه کار با دستگاه‌های استریل‌کننده
 - تمرین عملی ضد عفونی کردن محیط، وسایل و دستگاه‌ها
 - منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت
- شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجوی در طول و پایان دوره به صورت آزمون کتبی انجام می‌شود. (۷۰٪)
- در حیطه روانی - حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجوی با استفاده از چک لیست انجام می‌گیرد. (۳۰٪)

کد درس: ۰۳

نام درس: ارتقاء بهداشت فردی و شیوه زندگی سالم

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی: در پایان درس دانشجوی باید ارتباط میان رعایت موازین بهداشت فردی و ارتقاء سلامت را درک نماید و اقدامات لازم برای تامین سلامت هر یک از اندام‌ها و دستگاه‌های بدن انسان از طریق بهبود شیوه زندگی را بداند.

رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری):

- اصول بهداشت فردی
- بهداشت اعضاء و اندام‌های بدن
- بهداشت در خانه (آشپزخانه، حمام، توالت و ...)
- بهداشت آب آشامیدنی و مواد غذایی در خانه
- استفاده از مواد گندزدا در خانه
- امیدوارم خوب باشید و بهبودی
- تغییر در شیوه زندگی (کنترل وزن، فعالیت فیزیکی، تغذیه سالم، عدم مصرف دخانیات و ...)

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- فعالیت‌های کلاسی: ۲۰٪ نمره کل
- امتحان میان ترم: ۳۰٪ نمره کل
- امتحان پایان ترم: ۵۰٪ نمره کل

کد درس: ۰۴

نام درس: اصول تغذیه

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱/۵ (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: دانشجو در پایان این درس باید با تعاریف و مفاهیم تغذیه، ترکیبات غذایی مورد نیاز و نقش تغذیه در حفظ و ارتقاء سلامت فرد و جامعه و پیشگیری از بیماری‌ها آشنا شده، انواع مواد اولیه مغذی در دسترس خانوارها را بشناسد و بتواند برای گروه‌های سنی مختلف غذا تهیه نموده و آنتروپومتری گروه‌های هدف را انجام دهد.

رئوس مطالب:

نظری (۱۷ ساعت):

- هرم تغذیه، گروه‌های غذایی (کربوهیدرات‌ها، پروتئین‌ها و چربی‌ها)، اجزای اصلی غذا و ترکیب غذای متعادل
- نقش و اهمیت تغذیه در حفظ سلامت و پیشگیری از بیماری‌ها
- نقش فیزیولوژیک گروه‌های غذایی، انواع و منابع آن‌ها و بیماری‌های ناشی از کمبود آن‌ها
- نقش فیزیولوژیک ویتامین‌ها و املاح در بدن، انواع و منابع آن‌ها و اختلالات شایع ناشی از کمبود آن‌ها
- جایگاه تغذیه در خدمات اولیه بهداشتی
- پایش رشد، سوءتغذیه و روش‌های تشخیص آن، وضعیت سوءتغذیه در ایران و جهان
- تغذیه در گروه‌های مختلف سنی و گروه‌های آسیب‌پذیر
- آشنایی با انواع مواد اولیه و مواد مغذی در دسترس خانوارها
- آشنایی با نمایه توده بدنی (BMI) و نحوه انجام آنتروپومتری
- اختلالات وزن (کاهش وزن، لاغری، افزایش وزن و چاقی)
- تغذیه در بحران و بلایا
- آشنایی با برنامه‌ها و دستورعمل‌های تغذیه‌ای وزارت بهداشت

عملی (۱۷ ساعت):

- تهیه عملی غذا برای گروه‌های سنی مختلف
- انجام تمرین عملی آنتروپومتری برای گروه‌های سنی مختلف
- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرایندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط و پایان دوره به صورت کتبی انجام می‌شود. (۷۰٪)

- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در زمینه تهیه غذا برای گروه‌های سنی مختلف، انجام آنتروپومتری گروه‌های هدف و سایر تمرینات عملی. (۳۰٪)

کد درس: ۰۵

نام درس: مبانی بهداشت و کار در روستا

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱/۵ (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: دانشجو باید با مفاهیم و الگوهای برنامه‌های سلامت جاری در کشور، ساختار شبکه سلامت، سیاست‌های وزارت بهداشت در ارائه خدمات، مفاهیم، اصول و اجزای نظام مراقبت‌های اولیه سلامت، اصول و قواعد کار در حرفه بهورزی و افزایش تعهد شغلی، نحوه شناسایی و ثبت اطلاعات افراد، خانواده‌ها، محیط کار و زندگی مردم، الگوی نظام اطلاعاتی و فرم‌های شناسایی جمعیتی و زیست‌محیطی در روستا آشنا شود.

رئوس مطالب:

نظری (۱۷ ساعت):

- آشنایی با ساختار و عملکرد نظام سلامت در ایران و جهان
- الگوی برنامه‌های سلامت جاری در کشور
- آشنایی با مفهوم، اصول، اجزا و سطوح مراقبت‌های اولیه بهداشتی-درمانی
- آشنایی با الگوی برنامه‌های پیشگیری سطوح اول، دوم و سوم
- آشنایی با نقش و وظایف خانه بهداشت، مرکز بهداشتی-درمانی، مرکز بهداشت شهرستان، حوزه معاونت بهداشتی دانشگاه و حوزه معاونت بهداشت وزارت بهداشت
- آشنایی با نظام اطلاعات شبکه
- آشنایی با برنامه پزشکی خانواده و تیم سلامت، در روستا، نظام ارجاع و ابزارهای آن
- آشنایی با قوانین و مقررات کاری در خانه‌های بهداشت
- آشنایی با شرح وظایف شغلی بهورزان
- آشنایی با تجهیزات و وسایل در خانه‌های بهداشت و روش نگهداری آنها
- آشنایی با کلیات برنامه شناسایی جمعیتی و زیست‌محیطی روستا
- آشنایی با روش تعیین و مشخص کردن روستاها و راه‌های ارتباطی، شرایط اقلیمی و منابع اقتصادی
- آشنایی با تعاریف و علائم اختصاری جهت تهیه نقشه و کروکی
- آشنایی با نحوه شماره‌گذاری منازل و اماکن عمومی، اصول سرشماری و روش اجرای آن در روستا
- آشنایی با نحوه بازدید منازل و محیط روستا
- آشنایی با تنظیم پرونده خانوار، تکمیل فرم اطلاعات روستا، فرم تفکیک گروه‌های سنی و فرم مراقبت و پیگیری روزانه
- آشنایی با روش ثبت جمعیت در زیج حیاتی و تکمیل سایر جداول زیج سلامت
- کلیات اخلاق حرفه‌ای، اخلاق حرفه‌ای برای بهورز
- حقوق سلامت
- آشنایی با نحوه ایجاد بهره‌مندی مناسب مردم از خدمات سلامت

- مروری بر نظام اطلاعات سلامت و اجزای آن
عملی (۱۷ ساعت):

- ترسیم نقشه و کروکی روستا
- اجرای عملی تکمیل فرم‌های اطلاعاتی
- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت
شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره به صورت تشریحی انجام می‌شود (۸۰٪).
- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو با استفاده از چکلیست انجام می‌شود (۲۰٪).

کد درس: ۰۶

نام درس: کار با کامپیوتر و اینترنت؛ آشنایی با نرم افزارهای نظام شبکه

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۰/۵ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: دانشجو باید نحوه کار با کامپیوتر و استفاده از اینترنت را فرا گیرد و با نرم افزارهای موجود در نظام شبکه و نحوه به کارگیری آنها آشنا شود.

رئوس مطالب:

نظری (۹ ساعت):

- آشنایی با اجزای سیستم های ورودی، پردازشگر و خروجی رایانه
- آشنایی کامل با سیستم عامل Windows و آشنایی مقدماتی با نرم افزارهای Excel, Word, Powerpoint
- آشنایی با نحوه استفاده از اینترنت
- آشنایی با نرم افزارهای جاری در نظام شبکه

عملی (۳۴ ساعت):

- کار با رایانه در زمینه های مختلف
- کار با نرم افزارهای نظام شبکه
- انجام سایر تمرینات عملی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت،

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناسختی: ارزشیابی دانشجو در طول، اواسط و پایان دوره انجام می شود (۲۰٪).
- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در استفاده از رایانه مطابق با سرفصل های نظری و کار با نرم افزارهای شبکه با استفاده از بچک لیست انجام می گیرد (۸۰٪).

کد درس: ۰۷

نام درس: آمار حیاتی، اپیدمیولوژی و روش تحقیق

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: در پایان درس دانشجو باید بتواند اطلاعات بهداشتی را گردآوری و طبقه‌بندی کرده، با استفاده از جداول و نمودارهای مناسب نمایش داده و شاخص‌های مهم بهداشتی را برای داده‌های مذکور محاسبه، درک و تفسیر نماید. همچنین باید بتواند مفاهیم پایه و اصلی آماری را توضیح دهد، مفاهیم کلی و منابع اطلاعاتی در اپیدمیولوژی را بداند و بتواند وضعیت سلامت و بیماری در مناطق، عوامل مؤثر بر آن‌ها و شاخص‌های بهداشتی را از نظر آماری و اپیدمیولوژیک ارزیابی نماید.

رئوس مطالب:

نظری (۱۷ ساعت):

- تعریف آمار و اهمیت آن در علوم پزشکی و بهداشت
- روش‌های گردآوری، طبقه‌بندی و نمایش اطلاعات
- مفهوم و انواع احتمالات
- مفهوم و نحوه محاسبه شاخص‌های مرکزی و پراکنندگی
- توزیع نرمال و اهمیت آن در مشاهدات پزشکی
- مفاهیم مهم آماری در پزشکی (بروز، شیوع، بروز تجمعی، میزان انتقال، میزان‌ها و شاخص‌های ابتلا و مرگ)
- نحوه محاسبه شاخص‌های مهم بهداشتی، شاخص‌های پوشش، بهره‌مندی و ...
- تعریف، اهداف، مفاهیم و اصطلاحات متداول در اپیدمیولوژی
- انواع مطالعات اپیدمیولوژیک
- سیر اپیدمیولوژیک بیماری، پیشگیری و مراحل آن
- آشنایی با فرم‌های ثبت اطلاعات موجود در خانه بهداشت
- کاربردهای آمار و اطلاعات مندرج در فرم‌های بهداشتی خانه بهداشت
- آشنایی با روش‌های تحلیل اطلاعات بهداشتی روستا
- آشنایی با نظام مراقبت، بیماری‌های کشور
- روش بررسی اپیدمی‌ها
- مروری کوتاه بر مفاهیم و انواع روش تحقیق در علوم سلامت
- چگونگی شناسایی مسائل و مشکلات سلامت در جمعیت تحت پوشش بر اساس شواهد آماری

عملی (۳۴ ساعت):

- انجام عملی تمرین‌های آماری و محاسبه شاخص‌های مهم بهداشتی بر اساس اطلاعات فرضی
- تهیه جداول و نمودارهای مرتبط با فعالیت‌های خانه بهداشت

- شناخت مشکلات منطقه تحت پوشش، گردآوری شاخص‌های بهداشتی در قالب پرونده سلامت و نگارش برنامه برای حل مسئله
- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط و پایان دوره به صورت کتبی انجام می‌شود. (۷۰٪)
- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در حل تمرین‌های آماری و محاسبه شاخص‌های مهم بهداشتی بر اساس اطلاعات فرضی، تهیه جداول و نمودارهای مرتبط با فعالیت‌های خانه بهداشت، شناخت مشکلات منطقه و گردآوری شاخص‌های بهداشتی در قالب پرونده سلامت در منطقه تحت پوشش، نگارش برنامه برای حل مسئله و سایر موارد آموزش داده شده در بخش عملی. (۳۰٪)

نام درس: برنامه‌ریزی عملیاتی و مدیریت ارتقاء کیفیت خدمات در خانه‌های بهداشت کد درس: ۰۸
پیش‌نیاز یا همزمان: مبانی بهداشت و کار در روستا (۰۵)

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی: در پایان درس دانشجو باید مفهوم برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی منابع برای حصول نتایج را بداند و با مفاهیم مدیریت کیفیت و ارتقاء استانداردهای ارائه خدمات در خانه‌های بهداشت به منظور افزایش اثربخشی خدمات، کاهش هزینه‌ها، افزایش رضایت مشتری، توسعه عدالت و پاسخگویی آشنا شود.
رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری):

- آشنایی با مفاهیم برنامه‌ریزی راهبردی و برنامه‌ریزی عملیاتی
- آشنایی با مفاهیم مدیریت، کنترل و تضمین کیفیت
- اصول و شیوه‌های ارتقاء کیفیت
- ارتقاء استانداردها
- پایش و ارزشیابی در برنامه‌ها و خدمات سلامت
- بازنگری و ارتقاء مداوم برنامه‌ها
- آشنایی با الگو و روش‌های برنامه‌ریزی عملیاتی
- برنامه‌ریزی سالیانه، ماهیانه، هفتگی و روزانه در خانه‌های بهداشت

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- فعالیت‌های کلاسی: ۲۰٪ نمره کل
- آزمون میان ترم: ۳۰٪ نمره کل
- آزمون پایان ترم: ۵۰٪ نمره کل

نام درس: ارتقاء سلامت، توانمندسازی جامعه و توسعه مشارکت افراد و سازمان‌ها کد درس: ۰۹

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی: در پایان درس دانشجو باید با اصول و فرآیندهای توانمندسازی جامعه و روش‌های برقراری ارتباط با گروه‌های رسمی و غیر رسمی و نیز توسعه مشارکت مردمی برای ارتقاء سلامت آشنا شود.
رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری):

- آشنایی با مفاهیم، الگوها و رویکردهای اساسی در ارتقاء سلامت
- آشنایی با مفاهیم، اصول و شیوه‌های آموزش و برقراری ارتباط برای سلامت
- آشنایی با مفاهیم، الگوها و رویکردهای اساسی در توانمندسازی جامعه
- آشنایی با نحوه استفاده از وسایل کمک آموزشی و کاربرد آن‌ها در آموزش
- عوامل اجتماعی موثر بر سلامت و ارتقاء آن‌ها
- مراحل اجرایی برنامه توانمندسازی جامعه و ارزشیابی آن
- اصول بازاریابی اجتماعی
- اصول و روش‌های ترغیب مشارکت مردمی و همکاری‌های برون‌بخشی
- نقش شورای سلامت در پیشبرد برنامه‌های سلامت در روستا
- آشنایی با نحوه حفظ پوشش خدمات گروه‌های هدف و پیشگیری از خروج افراد از پوشش برنامه‌های سلامت

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- فعالیت‌های کلاسی: ۲۰٪ نمره کل
- امتحان میان ترم: ۳۰٪ نمره کل
- امتحان پایان ترم: ۵۰٪ نمره کل

کد درس: ۱۰

نام درس: آشنایی با نحوه معاینات فیزیکی

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی و فیزیولوژی (۰۱)
تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۰/۵ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: دانشجو باید با روش‌های معاینه فیزیکی و ارزیابی علائم و نشانه‌ها به منظور تشخیص یا ارزیابی‌های اولیه آشنا شود و با استفاده از آن برای تعیین روش برخورد با مراجعین در قالب ارجاع یا انجام مداخلات لازم در محدوده برنامه‌های سلامت تعیین شده تصمیم‌گیری کند.

رئوس مطالب:

نظری (۹ ساعت):

- آشنایی با مفاهیم اولیه در معاینات فیزیکی

- علائم حیاتی

- نحوه گرفتن شرح حال

- ارزیابی وضعیت عمومی مراجعه‌کننده

- روش‌های انجام معاینه فیزیکی دستگاه‌های مختلف بدن

- ارزیابی سلامت روانی

- آشنایی با روش‌های ارزیابی پاراکلینیک با تأکید بر ارزیابی‌های مورد نیاز در برنامه‌های سلامت جاری

- تشخیص‌های افتراقی

عملی (۳۴ ساعت):

- انجام عملی معاینات در کارگاه آموزشی بر روی ماکت، سایر همکلاسان و بیماران مراکز آموزشی دانشگاه

- اخذ شرح‌حال عملی از بیماران بر اساس برنامه‌های سلامت (از آن جا که به‌ورزان موارد محدودی از بیماری‌ها را در برنامه‌های سلامت مورد مراقبت و پیگیری قرار می‌دهند، لذا انجام معاینات فیزیکی و اخذ شرح‌حال تنها برای بیماران مبتلا به بیماری‌های پیش‌بینی شده در برنامه‌های سلامت ضرورت می‌یابد).

- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

• در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول، اواسط و پایان دوره به صورت کتبی انجام می‌شود. (۳۰٪)

- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی از انجام معاینات، مهارت دانشجو در گرفتن شرح حال عملی از بیماران بر اساس برنامه‌های سلامت و سایر تمرینات عملی با استفاده از چک‌لیست انجام می‌گیرد. (۷۰٪)

کد درس: ۱۱

نام درس: پرستاری از بیمار

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی و فیزیولوژی (۰۱)

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: دانشجو باید دانش، نگرش و مهارت‌های لازم را برای ارائه مراقبت‌های سلامت به افراد، خانواده‌ها و جامعه به منظور ارتقاء سطح سلامت و دستیابی به حداکثر سطح کیفیت زندگی کسب نماید.

رئوس مطالب:

نظری (۱۷ ساعت):

- آشنایی با اهمیت پرستاری و مراقبت از بیماران
- حیطه‌های مختلف خدمات برای پرستاری از بیماران
- پرستاری از بیماری‌های شایع و پیش‌بینی شده در برنامه‌های سلامت
- پرستاری جامعه‌نگر
- آشنایی با تزریقات، پانسمان و سایر اقدامات عملی مورد نیاز برای پرستاری

عملی (۱۷ ساعت):

- تمرینات عملی تزریقات، پانسمان و سایر خدمات مرتبط
- اجرای چند نمونه عملی از مراقبت‌های پرستاری مطابق برنامه‌های سلامت
- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط و پایان دوره به صورت کتبی انجام می‌شود. (۷۰٪)
- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی از انجام تزریقات و پانسمان و سایر اقدامات عملی مورد نیاز برای پرستاری بر اساس برنامه‌های سلامت و با استفاده از چک لیست انجام می‌گیرد. (۳۰٪)

کد درس: ۱۲

نام درس: کمک‌های اولیه و اقدامات امدادی

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی و فیزیولوژی (۰۱)

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: دانشجو باید با ارائه خدمات اولیه به بیماران و افراد آسیب دیده جهت پیشگیری از عوارض شدیدتر و تهدیدکننده حیات آشنا شده و بتواند با استفاده از ابزارهای اولیه و بدون تجهیزات تخصصی، خدمات فوری و اولیه را ارائه دهد.

رئوس مطالب:

نظری (۱۷ ساعت):

- اصول، اهداف و مهارت‌های کلیدی در کمک‌های اولیه
- آشنایی با علائم حیاتی و نحوه اندازه‌گیری آن‌ها
- آشنایی با نحوه ارزیابی بیمار در کمک‌های اولیه
- آشنایی با پانسمان، انواع بانداژها و تزریقات
- تنفس مصنوعی، ماساژ قلبی و احیاء قلبی ریوی (CPR)
- آشنایی با شوک و انواع آن
- آشنایی با شکستگی‌ها، دررفتگی‌ها و روش حمل مصدوم
- آشنایی با زخم‌ها و خونریزی‌ها و روش بستن آن‌ها
- آشنایی با کپسول اکسیژن و نحوه کار با آن
- اقدامات فوری در برخورد با آتش‌سوزی
- طرز تهیه وسایل کمک‌های اولیه در محل کار، سکونت و محل وقوع حادثه
- مراقبت‌های اولیه در حوادث متفرقه (حوادث مغزی، بیهوشی، تشنج، اجسام خارجی در چشم، گوش، حلق و بینی)
- آشنایی و نحوه مراقبت از حوادث (سوخستگی، گزیدگی، برق‌گرفتگی، خفگی، گرم‌زدگی، یخ‌زدگی و ...)
- آشنایی با مسمومیت‌ها، مراقبت و ارجاع آن‌ها
- نحوه انتقال مصدومین به مراکز درمانی پس از انجام خدمات اولیه پزشکی
- مسائل حقوقی و اخلاقی در مواجهه با مصدومین
- نحوه تریاژ مصدومین

عملی (۳۴ ساعت):

- تمرین بررسی علائم حیاتی
- تهیه انواع باند، تمرین روش‌های بانداژ و انجام پانسمان به روش صحیح در زخم‌های فرضی
- تمرین CPR بر روی ماکت و افراد (نوزاد، کودک و بزرگسال)
- تمرین حمل و انتقال مصدومین

- زخم‌بندی و کنترل خونریزی بر روی نمونه‌های فرضی
- انجام برخی اقدامات کمک‌های اولیه بر روی مصدومین در بیمارستان آموزشی
- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط و پایان دوره به صورت تشریحی انجام می‌شود. (۵۰٪)
- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی از نحوه بررسی علائم حیاتی، تهیه انواع باند و روش بانداز، انجام پانسمان به طریق صحیح در زخم‌های فرضی، انجام CPR بر روی ماکت و افراد، حمل مصدومین مختلف، زخم‌بندی، کنترل خونریزی بر روی نمونه‌های فرضی، کمک‌های اولیه برای مصدومین و سایر تمرینات عملی. (۵۰٪)

کد درس: ۱۳

نام درس: رویکرد به شکایات شایع و درمان‌های ساده علامتی

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی و فیزیولوژی (۰۱)، آشنایی با نحوه معاینات فیزیکی (۱۰)

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: در پایان درس دانشجو باید با شکایات شایعی که ممکن است به دلایل آن مردم مراجعه نمایند آشنا شده و تصمیمات لازم برای تشخیص و مداخلات اولیه قبل از ارجاع و درمان‌های ساده علامتی را اتخاذ کند یا بر مبنای راهنماهای تدوین شده حوزه معاونت بهداشت جهت بهورزان فرآیند ارجاع را انجام دهد.

رئوس مطالب:

نظری (۱۷ ساعت):

- آشنایی با روش برخورد با افراد مراجعه‌کننده به دلایل مختلف مربوط به مشکلات سلامت
- ارزیابی خطر در افراد مراجعه‌کننده
- الگوی انجام اقدامات تشخیصی و تصمیم‌گیری برای بیمار
- ارجاع فوری و غیر فوری به سطوح بالاتر
- لیست شکایات شایع
- برخورد با هر یک از شکایات شایع در مراجعین خانه‌های بهداشت و درمان‌های ساده علامتی (شکایاتی نظیر سردرد، کمردرد، سوزش سر دل، دل درد، سوزش ادرار، یبوست، تب، گوش‌درد و ...)

عملی (۱۷ ساعت):

- ایفای نقش در کلاس درس برای هر یک از شکایات شایع
- ارائه سخنرانی در زمینه هر یک از شکایات شایع به سایرین
- حضور در مراکز بهداشتی‌درمانی برای آشنایی با رویه‌های برخورد با شکایات شایع
- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط، طول و پایان دوره به صورت تشریحی انجام می‌شود. (۷۰٪)
- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو از چگونگی برخورد با شکایات شایع. (۳۰٪)

کد درس: ۱۴

نام درس: بهداشت محیط

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: دانشجو باید با تمامی جنبه‌های محیطی تأثیرگذار بر سلامت شامل محیط زیست طبیعی، آب، هوا، غذا، زباله و مشکلات و آلودگی‌های هر یک آشنا شده و روش‌های جلوگیری و مبارزه با این آلودگی‌ها را به طور کلی بداند. همچنین باید با انواع مختلف گندزدها و مصارف اختصاصی هر یک از آنها آشنا شده و خطرات ناشی از مصرف بی‌رویه این مواد برای محیط زیست و انسان را بداند.

رئوس مطالب:

نظری (۱۷ ساعت):

- اصول و مبانی بهداشت محیط
- بهداشت هوا
- بهداشت آب (آشنایی با روش‌های گندزدایی آب آشامیدنی، کلرزنی و محلول کلر مادر، بهسازی منابع آبی، اصول و روش‌های دفع بهداشتی مدفوع و فاضلاب)
- آشنایی با روش‌های جمع‌آوری و دفع مواد زائد جامد، زباله، فضولات حیوانی و زباله‌های عفونی
- بهسازی محیط روستا و اماکن عمومی (شامل اماکن تهیه، توزیع و فروش مواد غذایی)
- بهداشت مسکن
- آشنایی با روش‌های مبارزه با حشرات و جوندگان
- مفهوم و هدف گندزدایی، استفاده از گندزدها و حشره‌کش‌ها
- بهداشت مواد غذایی
- آشنایی با نمک یددار و یدسنجی
- آموزش بهداشت محیط به افراد و گروه‌ها
- ترغیب مشارکت مردمی برای انجام پروژه‌های بهداشتی در روستا
- اقدامات بهداشت محیط در مواقع اضطراری و بلایا
- آشنایی با برنامه‌های جاری بهداشت محیط
- آشنایی با نظام اطلاعات و فرم‌های اطلاعاتی بهداشت محیط

عملی (۱۷ ساعت):

- نقش‌بازی در مورد نحوه برخورد با غذاهای فاسد و مشکوک
- بازدید از مراکز تهیه و توزیع فروش مواد غذایی و تهیه گزارش
- بازدید از اماکن شخصی و عمومی به منظور تهیه گزارش بهداشت محیط
- بازدید از پروژه‌های مختلف دفع زباله و دفع فاضلاب در روستا
- بازدید از پروژه‌های توزیع آب آشامیدنی سالم و کلرزنی

- تکمیل عملی فرم‌های بهداشت محیط
 - انجام سایر کارهای عملی مرتبط با بهداشت محیط و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری
- منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره به صورت تشریحی انجام می‌شود. (۷۰٪)
- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی از نحوه بازدید مراکز تهیه و توزیع فروش مواد غذایی، اماکن شخصی و عمومی، پروژه‌های دفع زباله، فاضلاب و آب آشامیدنی در روستا و بررسی گزارش‌های تهیه شده در زمینه‌های فوق، آزمون عملی از سایر موارد آموزش داده شده در بخش عملی. (۳۰٪)

کد درس: ۱۵

نام درس: بهداشت حرفه‌ای

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: دانشجو باید دانش، نگرش و مهارت‌های مورد نیاز به منظور ارائه خدمات سلامت در محیط کار را به دست آورده و آن را برای ارتقاء ایمنی و رفاه جسمی و روانی افراد شاغل در یک حرفه مشخص به کار گیرد.

رئوس مطالب:

نظری (۱۷ ساعت):

- آشنایی با کلیات، اصول و اهداف بهداشت حرفه‌ای
- نقش خانه‌های بهداشت در برنامه‌های بهداشت حرفه‌ای
- جدول راهنمای مشاغل مختلف روستایی و احتمال وجود عوامل زیان‌آور در آنها
- ایمنی و حفاظت در محیط کار (تعریف حادثه، حوادث ناشی از کار، علل بروز حادثه)
- آشنایی با وسایل حفاظت فردی (شامل حفاظت چشم‌ها، گوش‌ها، دست‌ها، پاها و دستگاه تنفس)
- مراقبت‌های بهداشتی‌درمانی شاغلین (معاینات شغلی و دوره‌ای و وظایف بهورز در انجام این معاینات)
- شناسایی و جدول عوامل زیان‌آور در محیط کار و راه‌های پیش‌گیری و کنترل آن‌ها
- آشنایی مختصر با بیماری‌های شغلی با تأکید بر بسته‌های خدمات سلامت
- آشنایی با نظام اطلاعات سلامت کار، فرم‌های معاینات شغلی و دوره‌ای و بازدیدهای محیط کار
- آشنایی با برنامه‌های سلامت کار
- فرم‌های بهداشت حرفه‌ای و دستورعمل‌های آن (فرم‌های بازدید کارگاهی و فرم‌های گزارش‌دهی)
- آشنایی با مهندسی عوامل انسانی (ارگونومی)
- سوانح و حوادث ناشی از کار
- سیستم مدیریت کیفیت ایمنی، بهداشت حرفه‌ای (OHSAS) و محیط زیست (HSE)
- قانون کار، قوانین بین‌المللی سازمان‌ها و ارگان‌های ارائه دهنده خدمات مرتبط با برنامه (وزارت کار و امور اجتماعی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و صندوق تامین اجتماعی)
- بهداشت مشاغل (قالیبافی، کشاورزی و دامپروری)
- بهداشت روان در محیط کار

عملی (۱۷ ساعت):

- بازدید از چند کارگاه و تهیه گزارش در زمینه وضعیت سلامت کار
- مشاهده تجهیزات ایمنی و وسایل حفاظت فردی
- کار با دستگاه‌های اندازه‌گیری عوامل زیان‌آور

- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در

مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

• در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط، طول و پایان دوره به صورت تشریحی انجام می‌شود (۷۰٪).

• در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی از نحوه بازدید از کارگاه و بررسی گزارش تهیه شده در زمینه وضعیت سلامت کار، نحوه به‌کارگیری تجهیزات ایمنی و وسایل حفاظت فردی و کار با دستگاه‌های اندازه‌گیری عوامل زیان‌آور (۳۰٪).

کد درس: ۱۶

نام درس: ایمن سازی و بیماری های قابل پیشگیری با واکسن

پیش نیاز یا همزمان: آناتومی و فیزیولوژی (۰۱)، عوامل بیماری زای زنده، اصول گذردزایی و استریلیزاسیون (۰۲)

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: دانشجو باید دانش، نگرش و مهارت های لازم به منظور شناخت روش های پیشگیری و کنترل بیماری های قابل پیشگیری با واکسن و اجرای کلیه فرآیندهای واکسیناسیون شامل فرآیندهای تزریق واکسن و فرآیندهای پشتیبان (زنجیره سرما و ...) و مراقبت از افراد واکسینه شده را بداند و به کار گیرد.

رئوس مطالب:

نظری (۱۷ ساعت):

- کلیات و انواع ایمنی (فعال و غیرفعال)
- آشنایی با بیماری های قابل پیشگیری با واکسن و نحوه تشخیص، ثبت، گزارش دهی و کنترل آنها
- جدول واکسیناسیون در ایران
- آشنایی با زنجیره سرما و نحوه نگهداری واکسن در یخچال و فرم های مربوطه
- آشنایی با وسایل مورد نیاز برای انجام واکسیناسیون و نحوه تزریق واکسن
- آشنایی با عوارض احتمالی واکسیناسیون
- آشنایی با چگونگی درخواست واکسن و دریافت آن
- نظام اطلاعات و فرم ها در ایمن سازی و بیماری های قابل پیشگیری با واکسن

عملی (۳۴ ساعت):

- تمرین واکسیناسیون با استفاده از مولاژ و غیره
- آماده سازی وسایل واکسیناسیون و کنترل زنجیره سرد
- تست توبرکولین و بررسی نتایج آن
- نقش بازی در آموزش مردم برای انجام واکسیناسیون به موقع، پاسخگویی به سوالات خانواده ها
- درباره اهمیت و نحوه واکسیناسیون، مراقبت های کودکان واکسینه و کنترل عوارض احتمالی آنها
- کنترل دفاتر واکسیناسیون و پیگیری زمان نوبت های بعدی واکسیناسیون
- انجام واکسیناسیون به نحو صحیح و در شرایط آسپتیک
- ارائه توضیحات عملی در مورد برخورد با کودکان دارای برنامه واکسیناسیون منقطع
- تهیه نمونه کارت واکسیناسیون، نحوه پیگیری آنها و کنترل عوارض احتمالی آنها
- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره به صورت کتبی انجام می‌شود (۷۰٪).
- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی از نحوه واکسیناسیون، آماده‌سازی وسایل واکسیناسیون، کنترل زنجیره سرد، انجام تست توبرکولین و بررسی نتایج آن، ثبت اطلاعات در دفاتر واکسیناسیون، نحوه تکمیل کارت واکسیناسیون، تهیه نمونه کارت واکسیناسیون، کنترل عوارض احتمالی آن‌ها و سایر تمرینات عملی آموزش داده شده (۳۰٪).

کد درس: ۱۷

نام درس: بیماری‌های واگیر

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی و فیزیولوژی (۰۱)، عوامل بیماری‌زای زنده، اصول گندزدایی و استریلیزاسیون

(۰۲)، ایمن‌سازی و بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن (۱۶)

تعداد واحد: ۳ واحد (۲ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: دانشجو باید با بیماری‌های مختلف واگیر (علل، راه سرایت و دوره بیماری) و روش‌های پیشگیری از سرایت بیماری‌ها آشنا شود و بتواند بیماری‌های واگیر مطرح شده در بسته‌های آموزشی وزارت بهداشت را با اخذ شرح‌حال، معاینات فیزیکی و بررسی تست‌های آزمایشگاهی تشخیص دهد. همچنین بتواند نسبت به تهیه نمونه‌ها از بیماران اقدام نموده، فرم‌های اطلاعاتی را تکمیل نماید و با موارد استفاده از داروها در بیماری‌های واگیر آشنا شود.

رئوس مطالب:

نظری (۳۴ ساعت):

- آشنایی با تعریف بیماری‌های واگیر

- مروری بر روش‌های پیشگیری از ابتلا به بیماری‌های واگیر

- آشنایی با نظام مراقبت و پیشگیری از بیماری‌های واگیر

- آشنایی با سیر طبیعی بیماری‌ها (دوره کمون، بالینی، بهبودی، نقاهت و...)

- آشنایی با عوامل خطر محیطی موثر بر وقوع بیماری‌های واگیر

- پراکندگی جغرافیایی بیماری‌های واگیر در کشور

- مراقبت‌های لازم در اپیدمی و طغیان بیماری‌های واگیر

- آشنایی با نحوه ارزیابی منطقه از نظر بروز، شیوع و اپیدمیولوژی بیماری‌های واگیر و عوامل موثر بر آن

- آشنایی با نحوه کنترل بیماری‌های واگیر در منطقه

- پیشگیری، کنترل و مراقبت از بیماری‌های واگیر مورد نظر بر اساس برنامه‌ها و دستورعمل‌های معاونت بهداشت

- مبارزه با ناقلین بیماری‌های واگیر

- مصرف آنتی بیوتیک در بیماری‌های عفونی و مقاومت به آن‌ها

- آشنایی با جداسازی بیماران عفونی و ضدعفونی کردن وسایل بیماران

- آشنایی و مراقبت سایر بیماری‌هایی که به‌رگز موظف به انجام مداخلات درمانی، مراقبتی یا گزارش‌دهی آن‌هاست.

- پیشگیری از وقوع عفونت در کارکنان بهداشتی در هنگام کار

- آشنایی با نحوه ثبت اطلاعات بیماری‌های واگیر، نظام‌های اطلاعاتی و گزارش‌دهی بیماری‌های واگیر

عملی (۳۴ ساعت):

- ایفای نقش برای نحوه تشخیص بیماری‌های واگیر با اخذ شرح حال، معاینات فیزیکی و بررسی تست‌های آزمایشگاهی
- مشاهده نمونه‌های تشخیصی آزمایشگاهی از عفونت‌ها و بیماری‌های انگلی
- اخذ نمونه از بیماران (نمونه خون، خلط و نمونه بافت‌های عفونی) برای ارسال به مرکز بهداشت شهرستان
- نمونه برداری حشره‌شناسی
- تهیه لام خون
- تهیه سوآپ
- تکمیل فرم‌های اطلاعاتی
- ویزیت بیماران در کلینیک‌ها و بیمارستان‌های تخصصی
- آشنایی با داروهای مورد استفاده در بیماری‌های عفونی با تکیه بر داروهای سل و مالاریا
- ارائه جلسات سخنرانی پیرامون بیماری‌های عفونی شایع برای سایر همکلاسان
- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط، طول و پایان دوره به صورت تشریحی انجام می‌شود. (۷۰٪)
- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی از نحوه تشخیص بیماری‌های عفونی، معاینات فیزیکی، تهیه نمونه از بیماران (نمونه خون، خلط و نمونه بافت‌های عفونی)، نحوه تهیه لام خون، نحوه تکمیل فرم‌های اطلاعاتی. (۳۰٪)

کد درس: ۱۸

نام درس: بیماری‌های غیرواگیر

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی و فیزیولوژی (۰۱)

تعداد واحد: ۲/۵ واحد (۲ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: دانشجو باید در پایان این درس با تعدادی از بیماری‌های غیرواگیر شایع و راهکارهای شناسایی و پیشگیری از ابتلا به آنها آشنا شود و بتواند مراقبت‌های درمانی این بیماری‌ها را طبق برنامه‌ها و دستورعمل‌های وزارت بهداشت انجام دهد.

رئوس مطالب:

نظری (۳۲ ساعت):

- آشنایی با مفاهیم و تعاریف بیماری‌های غیرواگیر
- اصول پیشگیری و مراقبت از بیماری‌های غیرواگیر
- سیر طبیعی بیماری‌های غیرواگیر
- آشنایی با اصول کلی برنامه‌های سلامت در مورد بیماری‌های غیرواگیر
- آشنایی با عوامل خطر موثر در بروز بیماری‌های غیرواگیر و راه‌های پیشگیری و کنترل آنها
- تغییر در شیوه‌های زندگی برای پیشگیری از بیماری‌های غیرواگیر
- آشنایی با استراتژی‌ها و خدمات پیشگیری و کنترل بیماری‌های غیرواگیر در کشور بر اساس دستورعمل‌های معاونت بهداشت برای بهورزان
- آشنایی با نظام اطلاعات و فرم‌های جاری بیماری‌های غیرواگیر

عملی (۱۷ ساعت):

- مشاهده رویه‌های مراقبتی از بیماران غیرواگیر در عرصه
- ارائه جلسات سخنرانی پیرامون بیماری‌های غیرواگیر شایع برای سایر همکلاسان
- نحوه تکمیل فرم‌های اطلاعاتی بیماری‌های غیرواگیر
- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط، طول و پایان دوره به صورت کتبی انجام می‌شود. (۷۰٪)
- در حیطه روانی حرکتی: آزمون عملی از نحوه تشخیص بیماری‌های غیرواگیر و معاینات فیزیکی، نحوه تکمیل فرم‌های اطلاعاتی و دفتر مربوطه. (۳۰٪)

کد درس: ۱۹

نام درس: بهداشت دهان و دندان

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی و فیزیولوژی (۰۱)

تعداد واحد: ۱ واحد (۰/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: دانشجو باید در پایان این درس با اصول بهداشت دهان و دندان و پیشگیری از ابتلا به بیماری‌های شایع دهان و دندان آشنا شود.

رئوس مطالب:

نظری (۹ ساعت):

- آشنایی با دهان و ساختمان دندان
- آشنایی با بیماری‌های دهان و دندان
- اصول پیشگیری از بیماری‌های دهان و دندان
- مراقبت‌های دهان و دندان گروه‌های هدف
- آشنایی با روش‌های مختلف استفاده از فلوراید
- آشنایی با استراتژی‌ها و خدمات پیشگیری و کنترل بیماری‌های دهان و دندان در کشور بر اساس دستورعمل‌های معاونت بهداشت برای بهورزان

عملی (۱۷ ساعت):

- انجام تمرینات عملی معاینات دهان و دندان
- انجام انواع روش‌های فلورایدتراپی
- انجام سایر تمرینات عملی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره به صورت کتبی انجام می‌شود. (۵۰٪)
- در حیطه روانی حرکتی: آزمون عملی از نحوه معاینات دهان و دندان و انجام انواع روش‌های فلورایدتراپی. (۵۰٪)

کد درس: ۲۰

نام درس: سلامت روانی اجتماعی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی: دانشجو باید در پایان این درس با برنامه‌های بهداشت روان در نظام شبکه، برنامه پیشگیری از خودکشی، مهارت‌های زندگی، حمایت‌های روانی اجتماعی در بلایا، مهارت‌های فرزندپروری، پیشگیری از خشونت‌های خانگی، پیشگیری و درمان سوء مصرف مواد و رفتارهای سالم اجتماعی آشنا شود.

رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری):

- تعاریف و مفاهیم کلی بهداشت روان
- آشنایی با کلیات برنامه ادغام بهداشت روان
- نحوه پیشگیری و کنترل اختلالات روان در بزرگسالان مطابق با دستورعمل‌های وزارت بهداشت (اختلالات خلقی، اضطرابی، سایکوتیک، شبه جسمی و ...)
- نحوه پیشگیری و کنترل اختلالات روان در کودکان و نوجوانان مطابق با برنامه‌ها و دستورعمل‌های وزارت بهداشت
- برنامه جامع پیشگیری از خودکشی
- پیشگیری از خشونت خانگی
- پیشگیری و درمان سوء مصرف مواد بر اساس دستورعمل‌های حوزه معاونت بهداشت (آشنایی با مواد مورد مصرف، آشنایی با علائم و نشانه‌های مصرف مواد مختلف، پیامدها و عوارض مصرف مواد، آموزش جامعه، آموزش انواع مهارت‌های اجتماعی، آشنایی با اصول شناسایی، ارجاع، پیگیری و مراقبت)
- رفتارهای اجتماعی سالم
- مهارت‌های زندگی
- مهارت‌های فرزندپروری
- نحوه پایش و ارزشیابی فعالیت‌های بهورز در برنامه ادغام بهداشت روان

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- فعالیت‌های کلاسی: ۱۰٪ نمره کل
- امتحان میان ترم: ۳۰٪ نمره کل
- امتحان پایان ترم: ۶۰٪ نمره کل

کد درس: ۲۱

نام درس: سلامت باروری

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی و فیزیولوژی (۰۱)، اصول تغذیه (۰۴)

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: دانشجو در پایان این درس باید نیازهای فیزیولوژیک دوران باروری و اقدامات مورد نیاز برای یک بارداری سالم را بداند.

رئوس مطالب:

نظری (۱۷ ساعت):

- آشنایی با هرم جمعیتی و تحلیل وضعیت جمعیت در سال‌های مختلف و پیش بینی آن
- آثار و پیامدهای رشد نامتوازن، نامناسب و پایین جمعیت بر عرصه‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی
- آشنایی با سیاست‌های جمعیتی و سلامت باروری در جمهوری اسلامی ایران
- فواید روانی، اقتصادی و سایر آثار داشتن فرزند با تعداد مناسب و آثار و پیامدهای نامناسب تعداد کم فرزند و بعد کوچک خانوار
- مشاوره با خانواده برای سلامت باروری و تعداد فرزندان
- تصمیم برای بارداری یا پیشگیری از آن
- آشنایی با روش‌های پیشگیری از بارداری و انتخاب روش‌های مناسب پیشگیری از بارداری
- مراقبت از استفاده کنندگان روش‌های پیشگیری از بارداری
- معرفی زنان واجد شرایط برای انجام پاپ‌اسمیر
- نحوه آموزش به روستاییان و جلب مشارکت مردان برای انجام اقدامات سلامت باروری
- آشنایی با دفتر و فرم‌های آماری

عملی (۱۷ ساعت):

- تشکیل پرونده
- انجام معاینات فیزیکی
- نحوه تکمیل فرم‌های اطلاعاتی
- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره به صورت تشریحی انجام می‌شود (۷۰٪).
- در حیطه روانی-حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در ارائه خدمات مشاوره و آموزش، تشکیل پرونده، انجام معاینات فیزیکی و نحوه تکمیل فرم‌های اطلاعاتی. (۳۰٪)

کد درس: ۲۲

نام درس: مراقبت‌های ادغام یافته سلامت مادران

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی و فیزیولوژی (۰۱)، اصول تغذیه (۰۴)، ایمن‌سازی و بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن (۱۶)

تعداد واحد: ۳ واحد (۲ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: دانشجو باید با مراقبت‌های لازم در دوران بارداری از آغاز تا پس از زایمان و مراقبت‌های خاص دوران نوزادی آشنا شده و بتواند برنامه‌ریزی تغذیه‌ای این دوران را با تاکید بر تغذیه مادر و کودک، تغذیه در بیماری‌های عفونی و نیز تغذیه مناسب در بیماری‌های خاص دوران بارداری انجام دهد. همچنین با تهیه برنامه‌های غذایی مناسب در جهت درمان بیماری‌های مادران در دوران بارداری آشنا شده و اهمیت تغذیه با شیر مادر و راهکارهای تامین یک برنامه شیردهی موفق را درک کند.

رئوس مطالب:

نظری (۳۴ ساعت):

- مروری بر عملکرد دستگاه تولید مثل در زنان و مردان
- آشنایی با روش گرفتن شرح حال زن باردار و ثبت آن در فرم‌ها و دفتر مربوطه
- آشنایی با معاینات و آزمایشات دوران بارداری، تعیین سن تقریبی حاملگی و محاسبه تاریخ تقریبی زایمان
- آموزش‌های دوران بارداری
- مروری بر نحوه انجام واکسیناسیون در بارداری
- تغذیه صحیح در بارداری، زایمان و دوران شیردهی، آشنایی با شاخص‌های لازم برای ارزیابی وضعیت تغذیه‌ای مادران (شاخص‌های آنتروپومتریک، بیوشیمیایی، بالینی، غذایی)
- مادران در معرض خطر
- مروری بر مراقبت‌های دهان و دندان در زنان باردار
- بیماری‌های قلبی عروقی در دوران بارداری
- مسمومیت‌های حاملگی
- آشنایی با روش‌های کمک به زایمان
- آشنایی با مراقبت‌های مادر بلافاصله بعد از زایمان و معاینه جفت
- آشنایی با مراقبت از نوزاد بلافاصله بعد از تولد
- آشنایی با اهمیت و مزایای تغذیه با شیر مادر، روش صحیح شیر دادن به نوزاد
- روش‌های کمک به مادران شیرده جهت تامین شیر کافی، روش برخورد با مشکلات مادران شیرده
- آشنایی با خدمات مادر ایمن (مشاوره قبل و حین بارداری، کمک به زایمان و مراقبت‌های پس از زایمان)
- آشنایی با نظام اطلاعات مراقبت مادران و تکمیل فرم‌های اطلاعاتی

عملی (۳۴ ساعت):

- نقش‌بازی و تمرین عملی آموزش‌های نظری ارائه شده در کلاس، مراکز بهداشتی‌درمانی و بخش زنان و زایمان
- ایفای نقش در زمینه مشاوره مادران برای انتخاب روش مناسب تغذیه در دوران بارداری، شیردهی و تغذیه نوزادان
- تهیه نمونه غذای رژیمی برای مادران بیمار
- اقدامات مربوط به کمک به زایمان
- اجرای عملی و تمرینی انجام مراقبت‌های دوران بارداری در تمامی موارد قید شده در بخش نظری از طریق کار با مولاژ، بیماران و تجهیزات و ابزارهای مختلف کاری
- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط و پایان دوره به صورت کتبی انجام می‌شود. (۷۰٪)
- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در زمینه چگونگی راهنمایی مادران نسبت به انتخاب روش مناسب تغذیه در دوران بارداری، شیردهی و تغذیه نوزادان، تهیه نمونه غذای رژیمی برای مادران بیمار، کمک به زایمان، نظام اطلاعات مراقبت مادران و تکمیل فرم‌های اطلاعاتی. (۳۰٪)

کد درس: ۲۳

نام درس: مراقبت‌های ادغام یافته سلامت کودکان

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی و فیزیولوژی (۰۱)، اصول تغذیه (۰۴)، ایمن‌سازی و بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن (۱۶)

تعداد واحد: ۲/۵ واحد (۲/۵ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: در پایان درس دانشجو باید از اصول مراقبت‌های کودکان سالم و بیمار، معاینه و اندازه‌گیری‌های آنتروپومتریک، اصول و مدیریت تغذیه با شیر مادر، پیگیری مراقبت‌های اطفال در خانه، مشکلات نوزادان نارس، اصول پیشگیری از سوانح و حوادث، موارد ارجاع اطفال به مراکز درمانی بالاتر، بیماری‌های شایع کودکان و نوزادان، توانایی تشخیص علائم غیرطبیعی کودکان و توانایی تشخیص ضرورت‌های ارجاع کودکان بیمار به مراکز بالاتر آگاهی داشته باشد.

رئوس مطالب:

نظری (۴۳ ساعت):

- آشنایی با برنامه‌های سلامت کودکان در نظام سلامت
- آشنایی با کودک سالم، اصول مراقبت و پیگیری کودکان سالم
- آشنایی با روش گرفتن شرح حال کودک
- آشنایی با روش معاینه کودک در اولین مراجعه
- نشانه‌شناسی و علائم شایع در بیماری‌های کودکان (با تاکید بر علائم خطر نیازمند رسیدگی فوری)
- آشنایی با اندازه‌گیری وزن، قد، دور سر و ثبت آن
- آشنایی با تغذیه شیرخوار و کودک خردسال
- مراقبت از نوزاد نارس
- ارزیابی کودک از نظر وضعیت بینایی، شنوایی، دهان و دندان
- اصول تکامل کودکان، نحوه غربالگری و پیگیری مشکلات تکاملی، ارزیابی کودک از نظر وضعیت تکاملی
- آشنایی با پیگیری و بازدید منزل در مراقبت‌های کودکان و دادن آموزش‌های لازم به خانواده
- شناسایی و مدیریت مشکلات تغذیه‌ای کودکان و مشاوره با مادر در مورد مشکلات تغذیه‌ای
- شناسایی و کاربرد اصول مکمل‌درمانی در کودکان
- شناسایی بارداری‌های پرخطر، اصول مدیریت کودکان حاصل از بارداری‌های پرخطر
- شناسایی ده اقدام دوستدار کودک، نحوه پایش و ارزشیابی بیمارستان‌های دوستدار کودک
- شیر مادر (اهمیت، اصول تغذیه با شیر مادر در ساعت اول تولد و نحوه پایش آن، مشاوره با مادر در مورد روش صحیح شیردهی، انواع پوزیشن‌های شیردهی، روش دوشیدن، نگهداری و مصرف شیر مادر، مشکلات شایع شیردهی)
- آشنایی با مفاد قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران شیرده

- تغذیه شیرخواران بیمار و نوزادان کم وزن (LBW)
- تغذیه جایگزین در ۶ ماه اول تولد و اصول تغذیه مصنوعی در شیرخواران
- آشنایی با اصول تغذیه تکمیلی و تغذیه بومی کودکان و آماده کردن بهداشتی غذاها
- آشنایی با اصول پایش رشد کودکان، اختلال رشد و سوءتغذیه و نحوه مدیریت آن در کودکان زیر ۵ سال
- بیماری‌ها و مشکلات نوزادان از قبیل ناهنجاری‌های مادرزادی، صدمات زایمانی، مشکلات بند ناف
- مراقبت از نوزادان و کودکان پرخطر
- ارزیابی، طبقه‌بندی و درمان کودک سانحه دیده و مصدوم (سوختگی، مسمومیت، گزیدگی و ...)
- آشنایی با دفاتر و فرم‌های مراقبتی، آماری و گزارش‌دهی
- آشنایی با سایر برنامه‌های مراقبت از کودکان بر اساس دستورعمل‌های وزارت بهداشت

عملی (۳۴ ساعت):

- آشنایی با اصول احیای کودکان
- مشاوره با مادر در مورد نوزاد، کودک و شیرخوار
- ارزیابی کودک سالم و بیمار، شناسایی و طبقه‌بندی مشکلات، ارائه مشاوره، پیشنهادات درمانی و پیگیری
- نقش‌بازی و انجام تمرینات مطالب نظری ارائه شده در کلاس، انجام عملی آموزش‌های نظری با ماکت یا با حضور در درمانگاه‌های تخصصی و مراکز بهداشتی‌درمانی با استفاده از ابزارها، کارت‌های مشاوره و سناریوها
- اندازه‌گیری صحیح قد، وزن، دور سر، دور بازو و محاسبه شاخص‌های رشد (شاخص توده بدنی، کم‌وزنی، لاغری، کوتاه قدی و ...) بر روی منحنی‌های استاندارد
- جمع‌آوری اطلاعات در مورد روش‌های تغذیه تکمیلی بر اساس سناریوهای تمرینی
- نمایش تهیه غذا
- انجام مشاوره با مادر در مورد تغذیه با شیر مادر، شناسایی و مدیریت مشکلات، وضعیت به پستان گذاشتن شیرخوار و جلسه کار عملی با استفاده از عروسک
- کار عملی آماده‌سازی وعده‌های تغذیه با شیر جایگزین
- تکمیل فرم‌های اطلاعاتی
- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط و پایان دوره به صورت کتبی انجام می‌شود (۷۵٪).

- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در بررسی کامل نوزاد، شیرخوار و کودک، اندازه‌گیری صحیح قد، وزن، دور سر، دور بازو و محاسبه شاخص‌های رشدی بر روی منحنی‌های استاندارد، چگونگی تهیه غذا، نحوه مشاوره با مادر در مورد تغذیه با شیر مادر (۲۵٪).

کد درس: ۲۴

نام درس: مراقبت‌های ادغام یافته سلامت نوجوانان و مدارس

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی و فیزیولوژی (۰۱)، اصول تغذیه (۰۴)، ایمن‌سازی و بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن (۱۶)

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: در پایان درس دانشجو باید با شرایط خاص دوران نوجوانی و بهداشت مدارس، انجام معاینات دانش‌آموزان و تشخیص زودرس و به موقع اختلالات جسمی و روانی در این دوران آشنا شود.

رئوس مطالب:

نظری (۱۷ ساعت):

- کلیات مدارس مروج سلامت، چکیده‌ای از کتاب مدارس مروج سلامت
 - نقش مدرسه در زندگی خانوادگی و اجتماعی، نقش والدین و ارتباط آن‌ها با فرزندان
 - برنامه جامع آموزش سلامت در مدارس
 - اهمیت، حیطه‌ها و روش‌های آموزش بهداشت در مدارس
 - اندازه‌گیری قد، وزن و نمایه استاندارد توده بدنی دانش‌آموزان
 - انجام معاینات غربالگری در مدارس (دهان و دندان، ستون فقرات، پوست و مو، بینایی، شنوایی و ...)
 - خدمات سلامت روان در مدارس و اختلالات رفتاری در سنین مدرسه
 - اهمیت تغذیه، نیازهای تغذیه‌ای و مشکلات تغذیه‌ای شایع در دوران نوجوانی و سنین مدرسه
 - تحرک فیزیکی و فعالیت بدنی در مدارس
 - بهداشت محیط مدرسه (محیط فیزیکی، آب آشامیدنی، فاضلاب و ...)
 - پیشگیری از سوانح و حوادث در سنین مدرسه
 - پیشگیری و کنترل بیماری‌های واگیر و غیرواگیر شایع در سنین مدرسه
 - آشنایی با بیماری‌های شایع در مدرسه و غربالگری دانش‌آموزان بیمار، ارائه خدمات بالینی لازم در مدارس
 - نحوه معاینات نوجوانان به منظور تشخیص زودرس و به موقع بیماری‌ها
 - آشنایی با دوران بلوغ
 - آشنایی با بیماری‌های دوران نوجوانی مطابق با دستورعمل‌های حوزه معاونت بهداشت
 - آشنایی با نحوه مراقبت و ثبت آن در فرم‌های مربوطه و شناسنامه سلامت، آشنایی با نظام اطلاعاتی و نحوه تکمیل فرم‌های مراقبت از نوجوانان و مدارس و پرونده‌های بهداشتی مدارس
- عملی (۱۷ ساعت):

- حضور در مدارس و تمرین عملی بررسی‌های بهداشتی در مدرسه با نظارت مستقیم مربیان (قسمتی از دروس به صورت عملی در آزمایشگاه‌های فیزیک کاربردی شنوایی‌سنجی و بینایی‌سنجی انجام گردد).
- حضور در مدارس و ایفای نقش در زمینه ارائه مراقبت‌های بهداشتی
- ایفای سخنرانی در مدارس

- ایفای نقش مشاوره در زمینه شیوه زندگی نوجوانان (ورزش، تغذیه، نحوه آموزش، اجرای کلاس‌های آموزشی و...)

- مشاوره با نوجوانان و دانش‌آموزان

- تکمیل فرم‌های اطلاعاتی مربوطه

- انجام تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره به صورت کتبی انجام می‌شود. (۷۰٪)
- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در بررسی‌های بهداشتی مدرسه، مشاوره با نوجوانان و تکمیل فرم‌های اطلاعاتی مربوطه. (۳۰٪)

کد درس: ۲۵

نام درس: مراقبت‌های ادغام یافته سلامت جوانان

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی و فیزیولوژی (۰۱)، اصول تغذیه (۰۴)، ایمن‌سازی و بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن (۱۶)

تعداد واحد: ۱ واحد (۰/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: در پایان درس دانشجویان باید با شرایط خاص دوران جوانی و تشخیص زودرس و به موقع اختلالات جسمی و روانی شایع در این دوران آشنا شود.

رئوس مطالب:

نظری (۹ ساعت):

- اندازه‌گیری قد، وزن و نمایه استاندارد توده بدنی جوانان
- ارزیابی وضعیت تغذیه و مشکلات تغذیه‌ای در دوران جوانی
- تحرک فیزیکی و فعالیت بدنی در جوانان
- پیشگیری از سوانح و حوادث در جوانان
- پیشگیری و کنترل بیماری‌های واگیر و غیرواگیر شایع در جوانان
- واکسیناسیون جوانان
- خدمات سلامت روان و سوء مصرف مواد در جوانان
- نحوه معاینات جوانان به منظور تشخیص زودرس و به موقع بیماری‌ها
- آشنایی با بیماری‌های دوران جوانی مطابق با دستورعمل‌های حوزه معاونت بهداشت
- آشنایی با نحوه مراقبت و ثبت آن در فرم‌های مربوطه و شناسنامه سلامت، آشنایی با نظام اطلاعاتی و نحوه تکمیل فرم‌های مراقبت از جوانان

عملی (۱۷ ساعت):

- مشاوره با جوانان و آموزش در زمینه شیوه زندگی (ورزش، تغذیه و...)
- انجام سایر تمرینات عملی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره به صورت کتبی انجام می‌شود. (۵۰٪)
- در حیطه روانی-حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در زمینه مشاوره با جوانان و تکمیل فرم‌های اطلاعاتی مربوطه. (۵۰٪)

کد درس: ۲۶

نام درس: مراقبت‌های ادغام‌یافته سلامت میانسالان

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی و فیزیولوژی (۰۱)، اصول تغذیه (۰۴)، بیماری‌های غیرواگیر (۱۸)

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: در پایان درس دانشجوی باید با اصول بهداشت در دوران میانسالی و مراقبت‌های مختلف این دوران به منظور پیشگیری، درمان و توانبخشی افراد میانسال آشنا شود.

رئوس مطالب:

نظری (۱۷ ساعت):

- تعریف، هدف و فلسفه درس سلامت میانسالی
- آشنایی با برنامه ادغام یافته خدمات دوران میانسالی
- مروری بر بیماری‌های شایع دوران میانسالی بر اساس دستورعمل‌های حوزه معاونت بهداشت برای بهورزان
- جدول مراقبت میانسالان
- آشنایی با شیوه‌های کنترل عوامل خطر رفتاری و محیطی برای میانسالان
- آشنایی با نظام اطلاعات مربوط به مراقبت‌های میانسالان و فرم‌های اطلاعاتی مربوطه

عملی (۱۷ ساعت):

- ایفای نقش در زمینه آموزش شیوه صحیح زندگی میانسالان (ورزش، تغذیه، نحوه آموزش و اجرای کلاس‌های آموزشی میانسالان و ...)
- مشاوره با افراد میانسال
- ایفای نقش در زمینه مشاوره و مراقبت میانسالان
- تهیه نمونه غذای رژیمی برای میانسالان
- حضور در مراکز تخصصی و اخذ مهارت‌های لازم برای مراقبت از میانسالان
- تکمیل فرم‌های اطلاعاتی
- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجویان در اواسط، طول و پایان دوره به صورت تشریحی انجام می‌شود. (۷۰٪)
- در حیطه روانی-حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجویان در زمینه اجرای کلاس‌های آموزشی میانسالان، تهیه نمونه غذای رژیمی برای میانسالان، نحوه مشاوره با میانسالان، نحوه مراقبت میانسالان، نحوه تکمیل فرم‌های اطلاعاتی مربوطه. (۳۰٪)

کد درس: ۲۷

نام درس: مراقبت‌های ادغام‌یافته سلامت سالمندان

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی و فیزیولوژی (۰۱)، اصول تغذیه (۰۴)، بیماری‌های غیرواگیر (۱۸)

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: در پایان درس دانشجو باید با اصول بهداشت در دوران سالمندی، تامین سلامتی سالمندان و شناخت عواملی که موجب افزایش طول عمر و افزایش کیفیت زندگی سالمندان می‌گردد، آشنا شود.

رئوس مطالب:

نظری (۱۷ ساعت):

- تعریف، اهداف و فلسفه درس سلامت سالمندی

- آشنایی با انواع پیری (طبیعی یا فیزیولوژیک، ظاهری و جسمی، مرضی، روانی و زودرس)

- عوامل مهم و موثر در افزایش طول عمر

- تغذیه، ورزش و بهداشت در سالمندان

- لزوم آموزش بهداشت سالمندی قبل از بازنشستگی

- بیماری‌های شایع هدف در سالمندان بر اساس دستورعمل‌های وزارت بهداشت

- ارزیابی سالمند سالم و ناخوش از نظر علایم

- جنبه‌های اقتصادی و اجتماعی بهداشت سالمندی و توصیه‌های بهداشتی به سالمندان

- آشنایی با برنامه‌های جاری نظام سلامت در مورد سالمندان بر اساس برنامه‌های ابلاغی از سوی

واحدهای تخصصی وزارت بهداشت

- آشنایی با نظام ثبت اطلاعات مربوط به سالمندان و فرم‌های اطلاعاتی

عملی (۱۷ ساعت):

- ایفای نقش در زمینه شیوه زندگی سالمند (ورزش، تغذیه، نحوه آموزش و مشاوره با سالمندان و ...)

- تهیه نمونه غذای رژیمی برای سالمندان

- تکمیل دفتر و فرم‌های اطلاعاتی

- ایفای نقش در زمینه‌های توانبخشی و مراقبت از سالمند

- حضور در مراکز تخصصی مراقبت و نگهداری سالمندان و اخذ مهارت‌های لازم برای نگهداری سالمندان

- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب

نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

• در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط، طول و پایان دوره به صورت تشریحی انجام

می‌شود. (۷۰٪)

- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در زمینه اجرای کلاسهای آموزشی میانسالان، تهیه نمونه غذای رژیمی، روش مشاوره و نحوه مراقبت از سالمندان، نحوه تکمیل فرمهای اطلاعاتی. (۳۰٪)

کد درس: ۲۸

نام درس: مدیریت خطر بلایا

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱/۵ واحد (۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی: در پایان درس دانشجو باید آگاهی و مهارت‌های لازم را به منظور مشارکت فعال در برنامه‌های مدیریت خطر بلایا و هدایت اقدامات لازم در راستای حفظ سلامت جامعه تحت پوشش و پیشگیری/کاهش/کنترل پیامدهای بهداشتی ناشی از بلایا کسب نماید.

رئوس مطالب:

نظری (۱۷ ساعت):

- واژه شناسی مدیریت خطر بلایا
- اقدامات قبل، حین و بعد از بروز بلایا
- آسیب پذیری در برابر بلایا
- مخاطرات و انواع آن (مخاطرات طبیعی، مخاطرات انسان ساخت یا فناورزاد)
- اصول تغذیه در بلایا
- سلامت روانی اجتماعی در بلایا
- مدیریت اطلاعات در بلایا
- مدیریت خطر بلایای مردم محور
- مدیریت بحران و کاهش خطر بلایا
- نهادهای امداد رسانی در بلایا و فوریت‌ها
- آشنایی با برنامه‌های وزارت بهداشت در زمینه مدیریت خطر بلایا

عملی (۱۷ ساعت):

- تمرین چگونگی مواجهه شدن با بلایا
- نحوه رسیدگی به مصدومین در سنین مختلف (کودکان تا سالمندان)
- حضور در واحدهای عملی هلال احمر و سایر سازمان‌های ذی‌ربط برای آموزش‌های لازم
- کار در بیمارستان‌های صحرایی و اورژانس‌ها
- برپایی چادر
- تکمیل فرم‌های مربوطه
- انجام سایر تمرینات عملی و کارآموزی پیرامون هر یک از فرآیندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظری

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط، طول و پایان دوره به صورت تشریحی انجام می‌شود. (۷۰٪)
- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو از پروژه‌های پیشگیری از بلایا در منطقه روستایی، چگونگی مواجه شدن با بلایا، برپایی چادر، نحوه رسیدگی به مصدومین در سنین مختلف و تکمیل فرم‌های مربوطه. (۳۰٪)

کد درس: ۲۹

نام درس: داروشناسی برای خانه‌های بهداشت

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی: در پایان درس دانشجوی باید با اصول و مبانی مدیریت چرخه منابع دارویی در خانه‌های بهداشت و نیز اقلام دارویی خانه‌های بهداشت، شرایط تجویز، اثرات جانبی، مراقبت‌های لازم و سایر موارد مربوط آشنا شود.

رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری):

- نکات مهم در تجویز دارو
- اصول و مبانی تجویز دارو
- آشنایی با داروهای خانه بهداشت
- روش درخواست دارو
- نگهداری، ذخیره‌سازی و خروج داروها
- بروز عوارض و مسمومیت‌های دارویی
- آشنایی با نظام اطلاعات دارویی و نحوه تکمیل فرم‌ها و دفاتر دارویی

منابع اصلی درس: بسته آموزشی معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- فعالیت‌های کلاسی: ۲۰٪ نمره کل
- امتحان میان ترم: ۳۰٪ نمره کل
- امتحان پایان ترم: ۵۰٪ نمره کل

فصل چهارم

استانداردهای برنامه

استانداردهای برنامه های آموزشی رشته های تحت پوشش شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

موارد زیر، حداقل موضوعاتی هستند که بایستی در فرایند ارزیابی برنامه های آموزشی توسط ارزیابان مورد بررسی قرار گیرند:

* ضروری است، دوره، فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز از قبیل: کلاس درس اختصاصی، سالن کنفرانس، قفسه اختصاصی کتاب در گروه، کتابخانه عمومی، مرکز کامپیوتر مجهز به اینترنت با سرعت کافی و نرم افزارهای اختصاصی، وب سایت اختصاصی گروه و سیستم بایگانی آموزشی را در اختیار داشته باشد.

* ضروری است، گروه آموزشی، فضاهای اختصاصی مورد نیاز، شامل: آزمایشگاه های اختصاصی، عرصه های بیمارستانی و اجتماعی را براساس مفاد مندرج در برنامه آموزشی در اختیار فراگیران قرار دهد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی، فضاهای رفاهی و فرهنگی مورد نیاز، شامل: اتاق استادان، اتاق دانشجویان، سلف سرویس، نمازخانه، خوابگاه و امکانات فرهنگی ورزشی را در اختیار برنامه قرار دهد.

* ضروری است که عرصه های آموزشی خارج دپارتمان (دوره های چرخشی)، مورد تایید قطعی گروه ارزیابان باشند.

* ضروری است، جمعیت ها و مواد اختصاصی مورد نیاز برای آموزش شامل: بیمار، تخت فعال بیمارستانی، نمونه های آزمایشگاهی، نمونه های غذایی، دارویی یا آرایشی برحسب نیاز برنامه آموزشی به تعداد کافی و تنوع قابل قبول از نظر ارزیابان در دسترس فراگیران قرار داشته باشد.

* ضروری است، تجهیزات سرمایه ای و مصرفی مورد نیاز مندرج در برنامه در اختیار مجربان برنامه قرار گرفته باشد و کیفیت آن ها نیز، مورد تایید گروه ارزیاب باشد.

* ضروری است، امکانات لازم برای تمرینات آموزشی و انجام پژوهش های مرتبط، متناسب با رشته مورد ارزیابی در دسترس هیئت علمی و فراگیران قرار داشته باشد و این امر، مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی مورد ارزیابی، هیئت علمی مورد نیاز را بر اساس موارد مندرج در برنامه آموزشی و مصوبات شورای گسترش در اختیار داشته باشد و مستندات آن در اختیار گروه ارزیاب قرار گیرد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی برای تربیت فراگیران دوره، کارکنان دوره دیده مورد نیاز را طبق آنچه در برنامه آموزشی آمده است، در اختیار داشته باشد.

* ضرورت دارد که برنامه آموزشی (Curriculum) در دسترس تمام مخاطبین قرار گرفته باشد.

* ضروری است، آیین نامه ها، دستورالعمل ها، گایدلاین ها، قوانین و مقررات آموزشی در دسترس همه مخاطبین قرار داشته باشد و فراگیران در ابتدای دوره، در مورد آنها توجیه شده باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است که منابع درسی اعم از کتب و مجلات مورد نیاز فراگیران و اعضای هیات علمی، در قفسه کتاب گروه آموزشی در دسترس باشند.

* ضروری است که فراگیران در طول هفته، طبق تعداد روزهای مندرج در قوانین جاری در محل کار خود حضور فعال داشته، وظایف خود را تحت نظر استادان یا فراگیران ارشد انجام دهند و برنامه هفتگی یا ماهانه گروه در دسترس باشد.

* ضروری است، محتوای برنامه کلاس های نظری، حداقل در ۸۰٪ موضوعات با جدول دروس مندرج در برنامه آموزشی انطباق داشته باشد.

* ضروری است، فراگیران، طبق برنامه تنظیمی گروه، در کلیه برنامه های آموزشی و پژوهشی گروه، مانند کنفرانس های درون گروهی، سمینار ها، کارهای عملی، کارهای پژوهشی و آموزش رده های پایین تر حضور فعال داشته باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار داده شود.

* ضروری است، فرایند مهارت آموزی در دوره، مورد رضایت نسبی فراگیران و تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، مقررات پوشش (Dress code) در شروع دوره به فراگیران اطلاع رسانی شود و برای پایش آن، مکانیسم های اجرایی مناسب و مورد تایید ارزیابان در دیپارتمان وجود داشته باشد.

* ضروری است، فراگیران از کدهای اخلاقی مندرج در کوریکولوم آگاه باشند و به آن عمل نمایند و عمل آنها مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، در گروه آموزشی برای کلیه فراگیران کار پوشه آموزشی (Portfolio) تشکیل شود و نتایج ارزیابی ها، گواهی های فعالیت های آموزشی، داخل و خارج از گروه آموزشی، تشویقات، تذکرات و مستندات ضروری دیگر در آن نگهداری شود.

* ضروری است، فراگیران کارنمای (Log book) قابل قبولی، منطبق با توانمندی های عمومی و اختصاصی مندرج در برنامه مورد ارزیابی در اختیار داشته باشند.

* ضروری است، فراگیران بر حسب نیمسال تحصیلی، مهارت های مداخله ای اختصاصی لازم را براساس موارد مندرج در برنامه انجام داده باشند و در کارتمای خود ثبت نموده و به امضای استادان ناظر رسانده باشند.

* ضروری است، کارنما به طور مستمر توسط فراگیران تکمیل و توسط استادان مربوطه پایش و نظارت شود و باز خورد مکتوب لازم به آنها ارائه گردد.

* ضروری است، فراگیران در طول دوره خود، در برنامه های پژوهشی گروه علمی مشارکت داشته باشند و مستندات آن در دسترس باشد.

* ضروری است، فراگیران بر حسب سال تحصیلی، واحدهای خارج از گروه آموزشی را (در صورت وجود) گذرانده و از مسئول عرصه مربوطه گواهی دریافت نموده باشند و مستندات آن به رویت گروه ارزیاب رسانده شود.

* ضروری است، بین گروه آموزشی اصلی و دیگر گروه های آموزشی همکاری های علمی بین رشته ای از قبل پیش بینی شده و برنامه ریزی شده وجود داشته باشد و مستنداتی که مبین این همکاری ها باشند، در دسترس باشد.

* ضروری است، در آموزش های حداقل از ۷۰٪ روش ها و فنون آموزشی مندرج در برنامه، استفاده شود.

* ضروری است، فراگیران در طول دوره خود به روش های مندرج در برنامه، مورد ارزیابی قرار گیرند و مستندات آن به گروه ارزیاب ارائه شود.

* ضروری است، دانشگاه یا مراکز آموزشی مورد ارزیابی، واجد ملاک های مندرج در برنامه آموزشی باشند.

فصل پنجم

ارزشیابی برنامه آموزشی

ارزشیابی برنامه (Program Evaluation)

نحوه ارزشیابی تکوینی برنامه:

- بررسی روش تدریس انتخابی و سازماندهی مواد آموزشی و حتی تعیین شیوه های ارزشیابی
 - ارزیابی فعالیت های یاد دهی و یادگیری
 - ارزیابی قسمتی خاص از برنامه
 - آزمایش اولیه بی برنامه در نمونه ی کوچک
 - اجرای آزمایشی برنامه
- شرایط ارزشیابی نهایی برنامه:

این برنامه در شرایط زیر ارزشیابی خواهد شد:

- ۱- گذشت ۳ سال از اجرای برنامه
- ۲- تغییرات عمده فناوری و برنامه های جاری سلامت که نیاز به بازنگری برنامه را مسجل کند.
- ۳- تصمیم سیاستگذاران اصلی مرتبط با برنامه

شاخص های ارزشیابی برنامه:

شاخص:

- میزان انطباق کوریکولوم های آموزشی با برنامه های سلامت، اهداف سازمانی و نیازهای جامعه برای خدمات سلامت
- وضعیت دانش، نگرش و مهارت های فارغ التحصیلان
- هزینه فایده اجرای برنامه

معیار:

- بررسی وضعیت ارائه خدمت دانش آموختگان در عرصه ۳۰ درصد
- نظرخواهی مستمر از مراکز آموزش بهورزی برگزارکننده دوره ۱۰ درصد
- میزان رضایت دانش آموختگان از برنامه ۱۰ درصد
- میزان رضایت مربیان از برنامه ۱۰ درصد
- میزان رضایت مدیران نظام سلامت از نتایج برنامه ۱۰ درصد
- میزان برآورد نیازها و رفع مشکلات سلامت توسط دانش آموختگان رشته طبق نظر ارزیابان
- کمیت و کیفیت تولیدات فکری و پژوهشی توسط دانش آموختگان رشته طبق نظر ارزیابان

شیوه ارزشیابی برنامه:

- نظرسنجی از مربیان بهورزی درگیر برنامه، دستیاران (بهورزان شاغل در مراکز آموزش بهورزی و کارشناسان ستادی) و دانش آموختگان با پرسشنامه های از قبل تدوین شده
- استفاده از پرسشنامه های ارزشیابی و اعتباربخشی موجود در واحد واحد گسترش شبکه های بهداشتی درمانی دانشگاه علوم پزشکی

متولی ارزشیابی برنامه:

متولی ارزشیابی برنامه، واحد گسترش شبکه های بهداشتی درمانی دانشگاه علوم پزشکی با همکاری واحد گسترش شبکه مرکز بهداشت شهرستان می باشد.

نحوه بازنگری برنامه:

مراحل بازنگری این برنامه به ترتیب زیر است:

- گردآوری اطلاعات حاصل از نظرسنجی، تحقیقات تطبیقی و عرصه ای، پیشنهادات و نظرات صاحب نظران
- درخواست از واحد گسترش شبکه های بهداشتی درمانی دانشگاه علوم پزشکی جهت تشکیل کمیته بازنگری برنامه
- طرح اطلاعات گردآوری شده در کمیته بازنگری برنامه
- بازنگری در قسمت های مورد نیاز برنامه و ارائه پیش و پس برنامه آموزشی بازنگری شده به واحد گسترش شبکه های بهداشتی درمانی دانشگاه علوم پزشکی

منابع

- از آنجا که دوره کاردانی بهورزی دوره ای با خصوصیات آموزش مبتنی بر شرح وظایف شغلی و منطبق بر بسته های خدمت جاری در نظام ارایه خدمات می باشد لذا اصلی ترین منبع درسی مجموعه کتب آموزش بهورزی تهیه شده توسط گروه های تخصصی متولی برنامه های سلامت می باشد که خود این کتب نیز با مشارکت همه جانبه هیئت های علمی که در طراحی برنامه های سلامت و انجام تحقیقات مربوط مداخله داشته اند تدوین گردیده است.
- منابع درسی محلی تهیه شده توسط گروه های متولی برنامه های سلامت در دانشگاه ها و اعضای هیئت های علمی

منابع

- از آنجا که دوره کاردانی بهورزی دوره ای با خصوصیات آموزش مبتنی بر شرح وظایف شغلی و منطبق بر بسته های خدمت جاری در نظام ارایه خدمات می باشد لذا اصلی ترین منبع درسی مجموعه کتب آموزش بهورزی تهیه شده توسط گروه های تخصصی متولی برنامه های سلامت می باشد که خود این کتب نیز با مشارکت همه جانبه هیئت های علمی که در طراحی برنامه های سلامت و انجام تحقیقات مربوط مداخله داشته اند تدوین گردیده است.
- منابع درسی محلی تهیه شده توسط گروه های متولی برنامه های سلامت در دانشگاه ها و اعضای هیئت های علمی دانشگاه که بر اساس نیازهای منطقه ای اقدام به طراحی خدمات و بسته های آموزشی تهیه شده توسط گروه های تخصصی بیماری های واگیر، غیر واگیر، بهداشت خانواده و بهداشت محیط و حرفه ای نموده اند.

ضمائم

ضمیمه شماره ۱

منشور حقوق بیمار در ایران

۱- دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.

ارائه خدمات سلامت باید:

- ۱-۱) شایسته شان و منزلت انسان و با احترام به ارزش‌ها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد؛
- ۱-۲) بر پایه‌ی صداقت، انصاف، ادب و همراه با مهربانی باشد؛
- ۱-۳) فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد؛
- ۱-۴) بر اساس دانش روز باشد؛
- ۱-۵) مبتنی بر برتری منافع بیمار باشد؛
- ۱-۶) در مورد توزیع منابع سلامت مبتنی بر عدالت و اولویت‌های درمانی بیماران باشد؛
- ۱-۷) مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد؛
- ۱-۸) به همراه تامین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد و رنج و محدودیت‌های غیرضروری باشد؛
- ۱-۹) توجه ویژه‌ای به حقوق گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد؛
- ۱-۱۰) در سریع‌ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار باشد؛
- ۱-۱۱) با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد؛
- ۱-۱۲) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، خدمات بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیرفوری (الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد؛
- ۱-۱۳) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه‌ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار به واحد مجهز فراهم گردد؛
- ۱-۱۴) در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیر قابل برگشت و مرگ بیمار قریب الوقوع می باشد هدف حفظ آسایش وی می باشد. منظور از آسایش، کاهش درد و رنج بیمار، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده‌اش در زمان احتضار می‌باشد. بیمار در حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد.

۲- اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.

۲-۱) محتوای اطلاعات باید شامل موارد ذیل باشد:

۲-۲-۱) مفاد منشور حقوق بیمار در زمان پذیرش.

۲-۱-۲) ضوابط و هزینه‌های قابل پیش بینی بیمارستان اعم از خدمات درمانی و غیر درمانی و ضوابط بیمه و معرفی سیستم‌های حمایتی در زمان پذیرش.

۲-۱-۳) نام، مسؤولیت و رتبه‌ی حرفه‌ای اعضای گروه پزشکی مسئول ارائه مراقبت از جمله پزشک، پرستار و دانشجو و ارتباط حرفه‌ای آن‌ها با یکدیگر.

- ۴-۱-۲) روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن، تشخیص بیماری، پیش‌آگهی و عوارض آن و نیز کلیه‌ی اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار.
- ۵-۱-۲) نحوه‌ی دسترسی به پزشک معالج و اعضای اصلی گروه پزشکی در طول درمان.
- ۶-۱-۲) کلیه‌ی اقداماتی که ماهیت پژوهشی دارند.
- ۷-۱-۲) ارائه آموزش‌های ضروری برای استمرار درمان.

۲-۲) نحوه‌ی ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد:

- ۱-۲-۲) اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی‌های فردی وی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد، مگر این‌که:
- تأخیر در شروع درمان به واسطه‌ی ارائه‌ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار گردد؛ (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).
- بیدار علی‌رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید خواست بیمار محترم شمرده شود، مگر این‌که عدم اطلاع بیمار، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد.
- ۲-۲-۲) بیمار می‌تواند به کلیه‌ی اطلاعات ثبت‌شده در پرونده‌ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.
- ۳- حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود.

۱-۳) محدوده انتخاب و تصمیم‌گیری درباره موارد ذیل می‌باشد:

- ۱-۳-۱) انتخاب پزشک معالج و مرکز ارائه‌کننده‌ی خدمات سلامت در چارچوب ضوابط؛
- ۲-۳-۱) انتخاب و نظر خواهی از پزشک دوم به عنوان مشاور؛
- ۳-۳-۱) شرکت یا عدم شرکت در هر گونه پژوهش، با اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری وی تأثیری در تداوم نحوه دریافت خدمات سلامت نخواهد داشت؛
- ۴-۳-۱) قبول یا رد درمان‌های پیشنهادی پس از آگاهی از عوارض احتمالی ناشی از پذیرش یا رد آن مگر در موارد خودکشی یا مواردی که امتناع از درمان شخص دیگری را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد؛
- ۵-۳-۱) اعلام نظر قبلی بیمار در مورد اقدامات درمانی آتی در زمانی که بیمار واجد ظرفیت تصمیم‌گیری می‌باشد، ثبت و به‌عنوان راهنمای اقدامات پزشکی در زمان فقدان ظرفیت تصمیم‌گیری وی با رعایت موازین قانونی مد نظر ارائه‌کنندگان خدمات سلامت و تصمیم‌گیرنده جایگزین بیمار قرار گیرد.
- ۲-۳) شرایط انتخاب و تصمیم‌گیری شامل موارد ذیل می‌باشد:
- ۱-۳-۲) انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار باید آزادانه و آگاهانه، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جاه‌مذکور در بند دوم) باشد.
- ۲-۳-۲) پس از ارائه اطلاعات، زمان لازم و کافی به بیمار جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود.
- ۴- ارائه خدمات سلامت باید مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار(حق خلوت) و رعایت اصل رازداری باشد.

۴-۱) رعایت اصل رازداری راجع به کلیه اطلاعات مربوط به بیمار الزامی است، مگر در مواردی که قانون آن را استثنا کرده باشد.

۴-۲) در کلیه مراحل مراقبت اعم از تشخیصی و درمانی باید به حریم خصوصی بیمار احترام گذاشته شود. ضروری است بدین منظور کلیه امکانات لازم جهت تضمین حریم خصوصی بیمار فراهم گردد.

۴-۳) فقط بیمار و گروه درمانی و افراد مجاز از طرف بیمار و افرادی که به حکم قانون مجاز تلقی می‌شوند میتوانند به اطلاعات دسترسی داشته باشند.

۴-۴) بیمار حق دارد در مراحل تشخیصی از جمله معاینات، فرد معتمد خود را همراه داشته باشد. همراهی یکی از والدین کودک در تمام مراحل درمان حق کودک می‌باشد مگر اینکه این امر بر خلاف ضرورت‌های پزشکی باشد.

۵- دسترسی به نظام نثارآمد رسیدگی به شکایات حق بیمار است.

۵-۱) هر بیمار حق دارد در صورت ادعای نقض حقوق خود که موضوع این منشور است، بدون اختلال در کیفیت دریافت خدمات سلامت به مقامات ذی صلاح شکایت نماید؛

۵-۲) بیماران حق دارند از نحوه رسیدگی و نتایج شکایت خود آگاه شوند؛

۵-۳) خسارت ناشی از خطای ارائه‌کنندگان خدمات سلامت باید پس از رسیدگی و اثبات مطابق مقررات در کوتاه‌ترین زمان ممکن جبران شود.

در اجرای مفاد این منشور در صورتی که بیمار به هر دلیلی فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری باشد، اعمال کلیه حقوق بیمار - مذکور در این منشور بر عهده‌ی تصمیم‌گیرنده‌ی قانونی جایگزین خواهد بود. البته چنانچه تصمیم‌گیرنده‌ی جایگزین بر خلاف نظر پزشک، مانع درمان بیمار شود، پزشک می‌تواند از طریق مراجع ذیربط درخواست تجدید نظر در تصمیم‌گیری را بنماید.

چنانچه بیماری که فاقد ظرفیت کافی برای تصمیم‌گیری است، اما میتواند در بخشی از روند درمان معقولانه تصمیم بگیرد، باید تصمیم او محترم شمرده شود.

ضمیمه شماره ۲

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان در محیط های آزمایشگاهی- بالینی نحوه پوشش و رفتار تمامی خدمتگزاران در مشاغل گروه پزشکی* باید به گونه ای باشد که ضمن حفظ شئون حرفه ای، زمینه را برای ارتباط مناسب و موثر حرفه ای با بیماران، همراهان بیماران، همکاران و اطرافیان در محیط های آموزشی فراهم سازد.

لذا رعایت مقررات زیر برای کلیه عزیزانی که در محیط های آموزشی بالینی و آزمایشگاهی در حال تحصیل یا ارائه خدمت هستند، اخلاقاً الزامی است.

فصل اول: لباس و نحوه پوشش

لباس دانشجویان جهت ورود به محیط های آموزشی به ویژه محیط های بالینی و آزمایشگاهی باید متحدالشکل بوده و شامل مجموعه ویژگی های زیر باشد:

- ۱- روپوش سفید بلند در حد زانو و غیر چسبان با آستین بلند
 - ۲- روپوش باید دارای آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه باشد.
 - ۳- تمامی دکمه های روپوش باید در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی به طور کامل بسته باشد.
 - ۴- استفاده از کارت شناسایی معتبر عکس دار حاوی (حرف اول نام، نام خانوادگی، عنوان، نام دانشکده و نام رشته) بر روی پوشش، در ناحیه سینه سمت چپ در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی الزامی می باشد.
 - ۵- دانشجویان خانم باید تمامی سر، گردن، نواحی زیر گردن و موها را با پوشش مناسب بپوشانند.
 - ۶- شلوار باید بلند متعارف و ساده و غیر چسبان باشد. استفاده از شلوارهای جین پاره و نظایر آن در شان حرف پزشکی نیست.
 - ۷- پوشیدن جوراب ساده که تمامی پا و ساق پا را بپوشاند ضروری است.
 - ۸- پوشیدن جوراب های توری و یا دارای تزیینات ممنوع است.
 - ۹- کفش باید راحت و مناسب بوده، هنگام راه رفتن صدا نداشته باشد.
 - ۱۰- روپوش، لباس و کفش باید راحت، تمیز، مرتب و در حد متعارف باشد و نباید دارای رنگهای تند و زننده نا متعارف باشد.
- * منظور از گروه پزشکی، شاغلین در حرف پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی، پرستاری، مامایی، توانبخشی، بهداشت، تغذیه، پیراپزشکی، علوم پایه و فن آوری های نوین مرتبط با علوم پزشکی است.
- ۱۱- استفاده از نشانه های نامربوط به حرفه پزشکی و آویختن آن به روپوش، شلوار و کفش ممنوع می باشد
 - ۱۲- استفاده و در معرض دید قرار دادن هر گونه انگشتر طلا، دستبند، گردن بند و گوشواره (به جز حلقه ازدواج) در محیط های آموزشی ممنوع می باشد.
 - ۱۳- استفاده از دمپایی و صندل در محیط های آموزشی به جز اتاق عدل ممنوع می باشد.

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان در محیط های آزمایشگاهی - بالینی
فصل دوم: بهداشت فردی و موازین آرایش در محیط های آموزشی کشور

۱- وابستگان به حرف پزشکی الگوهای نظافت و بهداشت فردی هستند، لذا بدون تردید، تمیزی ظاهر و بهداشت در محیط های آموزشی علوم پزشکی از ضروریات است.

۲- ناخن ها باید کوتاه و تمیز باشد آرایش ناخن ها با لاک و برچسب های ناخن در هر شکلی ممنوع است استفاده از ناخن های مصنوعی و ناخن بلند موجب افزایش شانس انتقال عفونت و احتمال آسیب به دیگران و تجهیزات پزشکی می باشد.

۳- آرایش سر و صورت به صورت غیر متعارف و دور از شئون حرفه پزشکی ممنوع می باشد.

۴- نمایان نمودن هرگونه آرایش به صورت تاتو و با استفاده از حلقه یا نگین در بینی یا هر قسمت از دست ها و صورت ممنوع است.

۵- ادوکلن و عطرها با بوی تند و حساسیت زا در محیط های آموزشی ممنوع است.

فصل سوم: موازین رفتار دانشجویان در محیط های آموزش پزشکی

۱- رعایت اصول اخلاق حرفه ای، تواضع و فروتنی در برخورد با استادان، سایر کارکنان و مراجعین الزامی است.
۲- صحبت کردن در محیط های آموزشی باید، به آرامی و با ادب همراه باشد. و هرگونه ایجاد سرو و صدای بلند و یا بر زبان راندن کلمات که در شان حرفه بهورزی نیست، ممنوع است.

۳- استعمال دخانیات در کلیه زمان های حضور فرد در محیط های آموزشی، ممنوع می باشد.

۴- جویدن آدامس و نظایر آن در حضور مربیان، سایر کارکنان و مراجعین ممنوع می باشد.

۵- در زمان حضور در کلاس ها و محیط های کارآموزی و کارورزی تلفن همراه باید خاموش بوده و در سایر زمان ها، استفاده از آن به حد ضرورت کاهش یابد.

۶- هرگونه بحث و شوخی در مکان های عمومی مرتبط ممنوع می باشد.

فصل چهارم: نظارت بر اجرا و پیگیری موارد تخلف آئین نامه

۱- نظارت بر رعایت اصول این آئین نامه در بیمارستان های آموزشی و سایر محیط های آموزشی بر عهده معاون آموزشی بیمارستان، مدیر گروه، رئیس بخش و کارشناسان آموزشی و دانشجویی واحد مربوطه می باشد.

۲- افرادی که اخلاق حرفه ای و اصول این آئین نامه را رعایت ننمایند ابتدا تذکر داده می شود و در صورت اصرار بر انجام تخلف به شورای انضباطی دانشجویان ارجاع داده می شوند.